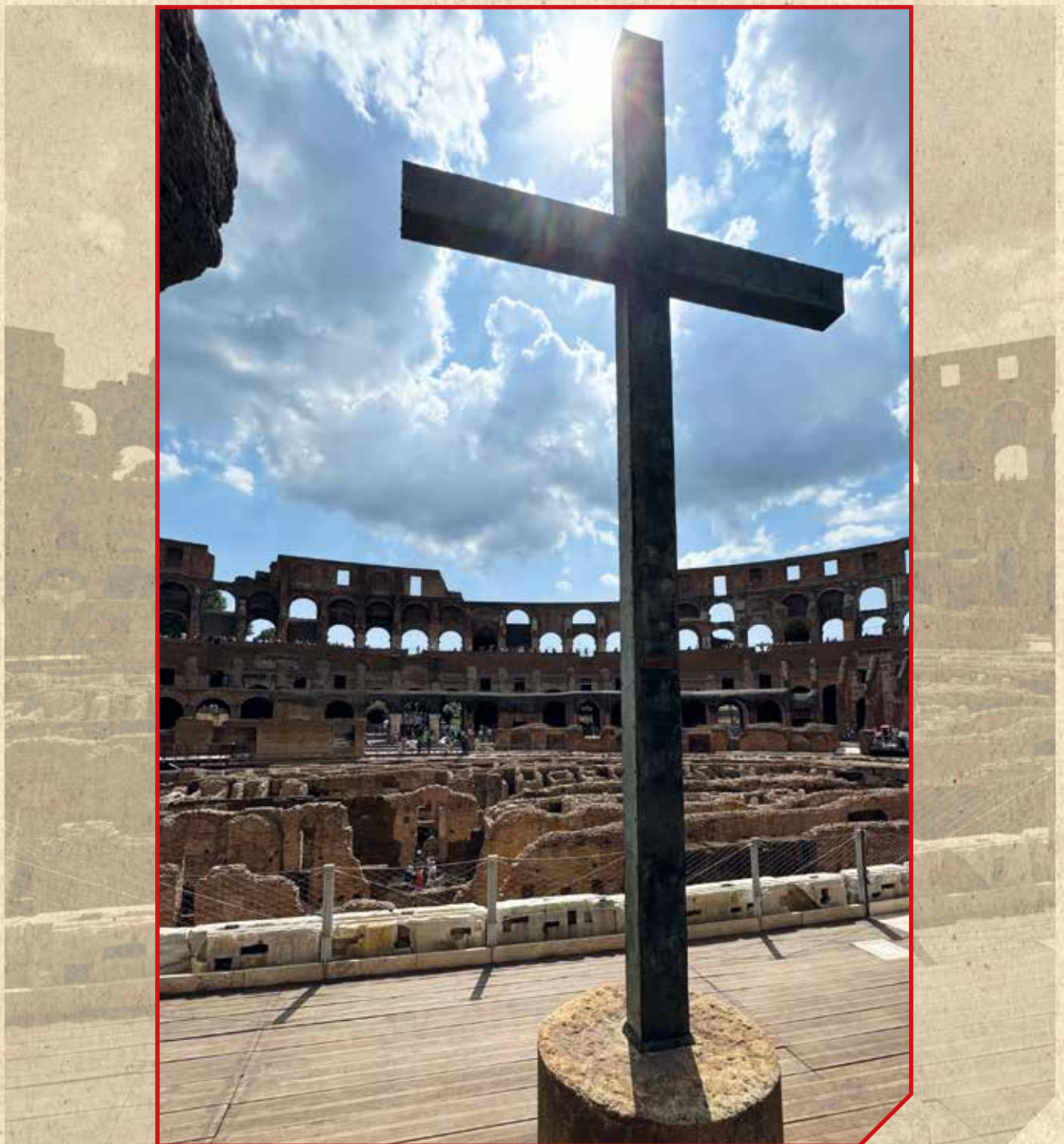

Dunántúli Harangszó

A NYUGATI (DUNÁNTÚLI) EVANGÉLIKUS EGYHÁZKERÜLET LAPJA

2026. TAVASZ

Szerkesztői sorok

„Íme, újjáteremtek mindent.” (Jel 21,5a) A 2026. év igéjével köszöntöm a kedves Olvasókat. Ez a bibliai üzenet a reménységre, a megújulásra és Isten teremtő erejébe vetett bizalomra fókuszál az év során. Ezzel a reménységgel kezdjük el ezt az évet. Mostani lapszámunkat nyugdíjba vonult lelkészeink igehirdetési gazdagítják. Alapigeként a passiótörténetben említett zsoldárok szolgálnak.

További igemagyarázatok mellett olvashatunk még a gályarabprédikátorok kiszabadításának körülményeiről, a nagyító alá vett „szolgálat”-ról, az újjáalakuló Missziói központról és a zalaegerszegi Mindszentyneum kiállításáról. Az Ágostai hitvallás 500. évfordulójára készülve a negyedik részre figyelünk. ARC/KÉP rovatunkban – a 450 éves protestáns egyházkerület megalakulásának közös megemlékezése kapcsán – Steinbach Józsefet, a Dunántúli Református Egyházkerület püspökét mutatjuk be. Jó olvasást és töltekezést kívánok!

Koczor György főszerkesztő

Huszonöt plusz egy reménység

2025-ben a reménység karácsonyfájának díszítésére huszonöt reményidézettel választottam, hogy sugározzanak reménységet mindenkinek, akinek szüksége van rá. Legyen reményteljes a 2026. esztendő, aki csak teheti, jusson el akár a Jóreménység fokára is... Szívből kívánok, egészségben, békességben, beteljesült reményekben gazdag újévet!

- Jöjj, népek megváltója! / Így kér a föld lakója, Jöjj, lelkünk drága fénye, / Szívünk édes reménye! Evangélikus Énekeskönyv 131/1
- A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel, hogy bővídjétek a reménységben a Szentlélek ereje által. Róm 15,13
- Szentlélek Isten, vezérünk, / Lakozzál mibennünk, kérünk, / Növelj minket igaz hitben, / Szeretben, reménységben! EÉ 248/3
- Ellenben az Urat, a Krisztust tartásatok szentnek szívetekben, és legyetek készen mindenkor számat adni mindenkinek, aki számonkéri tőletek a bennetek élő reménységet. 1Pét 3,5
- Te vagy nekünk egy reménységünk, / Isten előtt közbenjárónk, Szép koronánk, ékességünk. EÉ 92/2
- Mert csak én tudom, mi a tervem veletek -így szól az Úr- békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek. Jer 29,12
- Békességnek fedelme, / Szegény szívünk reménysége, Jöjj mihozzánk, maradj nálunk, / Kegyelmedre együtt várunk. EÉ. 378/4
- Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást nyerve reménykedjünk. Róm 15,4
- Rejtekhelyem és pajzsom vagy, igédben reménykedem. Zsolt 119,114
- Legyetek erősek és bátor szívűek mind, akik az Úrban reménykedtek. Zsolt 31,25
- A remény pedig sohasem vak. /A kétségbeesés világtalan. Simai M.
- És világosítsa meg lelki szemeketeket, hogy meglássátok, milyen reménységre hívtok el minket, milyen gazdag az ő örökségének dicsősége a szentek között. Ef 1,18
- A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk; mert hű az, aki ígéretet tett. Zsid 10,23
- Csak a remény tud hűséges lenni a végső valósághoz(...) A remény nem hal meg –utoljára se! Simai M.
- Vezess hűségesen, és taníts engem, mert te vagy szabadító Istenem, mindig benned reménykedem. Zsolt 25,5
- Ha meghosszabbítod élted, / Gyámolítsad öregségem; Te légy Uram bizodalom, / Reménységem és oltalmam! EÉ 84/7
- Térj hát meg Istenedhez, ragaszkodj az irgalomhoz és az igazsághoz, és reménykedj szüntelenül Istenedben! Hós 12,7
- Jézus, te vagy reménységem, / Te legyőzted a halált. EÉ. 197/4
- A reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe árad az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által. Róm 5,5
- Egy a test és egy a Lélek, aminthogy egy reménységre kaptatok elhívást is. Ef 4,4
- Azért, akiben megvan ez a reménység, megtisztítja magát, mint ahogyan ő is tiszta. 1Jn 3,3
- ... a remény sohasem meghaló, / ha minden utolsó szalmaszál ABBÓL A JÁSZOLBÓL VALÓ! Nagy Gáspár
- Kérve kérlek kedvezz nekem, / Ó, Jézus légy reménységem, Tebenned van üdvösségem! EÉ 496/6
- Csak Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok reménységet. Zsolt 62,6
- Várjuk a mi boldog reménységünket, a mi nagy Istenünk és üdvözítőnk, Jézus Krisztus dicsőségének megjelenését. Tit 2,13
- +1 Te vagy reményem sziklaszála, Erősségem, én Istenem! Deríts fényt rám, boríts homályba: Bízom tebenned szüntelen. EÉ 66/1

Összeállította: Weltler Magdolna

Igehirdetés húsvéti időben

Jn 20,21 alapján

Jézus erre ismét ezt mondta nekik: „Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.

90-es évek, Gyenesdiás, országos ifjúsági konferencia, tikkasztó forrás. Az éjszakai pihenést hanyagoló fiatal sereg reggeli áhitatra gyülekezik.

Ének, ének után. Lassan kényelmetlen a várakozás. Ki is tartja az igehirdetést? Senki nem tudja. Már aki bealudt, az is ébredzik. Jó lenne már reggelizni. És egyszer csak feláll az egyik vezető és azt mondja: Helló! Békesség néktek! ... És hangzott az igehirdetés, szólt az Ige, már mindenki felébredt és nem gondoltak a fáradságra, a reggelire.

Zakariás énekében jelentős hangsúlyt kap Isten látogatása, Az első húsvét napján, azon a bizonyos vasárnapon a tanítványok remegve voltak együtt, hiszen az törvényszerű volt, hogy akit zendülőnek kiáltottak ki, a követőit is letartóztatták, és vele azonos sorsra jutottak. Tehát tarthattak attól, hogy kivégzik őket. Ezért gondosan bezárkóztak.

Egyszer csak Jézus hangját hallják: „Békesség néktek!” Az ajtót: zárva van, de a Feltámadott előtt nincs akadály! Ő megjelenik azok között, akiknek Őrá van szükségük, és adja azt, ami nélkül szűkölködnek.

Békesség néktek! – Jézus szájából ez nem csak a megszokott köszöntés volt. Sokkal többet jelentett, mint az élet minden területét átfogó békességet: békességet a házban, az emberi közösségekben, a népek és a népek között, a legszűkebb és a legtágabb értelemben egyaránt. Jézus köszöntésében benne van az üdvösség ígérete és tanítványokra célzottsága is. A hatalommal teljes Istenfia adja ezt az ajándékot azoknak, akik „együtt vannak az Ő nevében”.

János evangélista tudatosan szerkeszti úgy az evangéliumot, hogy szívünkre helyezze azt, hogy Jézus békessége elválaszthatatlan az üdvösségtől. Az üdvösség pedig azt jelenti, hogy életem legfontosabb, alapvető és mindenre kiterjedő kapcsolata áll helyre. Valami egészen új kezdődik: bár eddig talán kerültem Istent, vagy félttem tőle, ezután bizodalmas hittel hallgatom rá, és bízom rá magamat.

Jézus nem csak mondja, hanem adja is akkori és mindenkori tanítványainak ezt a békességet. A békességet, amit átütött kezei, lábai hordoznak. Békességet, ami halálából származik. Békességet, ami feltámadásából árad. Nem úgy adja, ahogyan a világ, mégis egyből megértjük, megérezzük azt, hogy ez az igazi és hiteles békesség.

„Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.” Jézus küldő szava a Lélek egyidejű kiárasztásával kap különös hangsúlyt ebben a híradásban. Jézus a Lélek ereje által teszi tanítványait az ő békességének követőivé. Hiszen maga Jézus az, aki a róla tanúskodó tanítványok szavai által teremt meg bennünk és köztünk ma is ezt a békességet.

Mekkorát változik a kép pár perc alatt. Ugyanazok az emberek, ugyanúgy összezárva. De már nem a félelem, hanem az örömhír tartja össze őket. Az örömhír, Isten evangéliuma, aki maga az élő Krisztus.

Húsvét után már nem kell félelemben, halálfélelemben élnünk. Él, feltámadt, megáll közöttünk, hogy ossza békességét, és a Szentlelket, hogy küldetésünket el tudjuk végezni. Amen.

Egy 2018. Húsvét 2. napján elhangzott igehirdetés szerkesztett változata

MÁRCIUS

JÉZUS KÖNNYEKRE FAKADT. (JN 11,35)

Ez a rövid vers Lázár feltámasztásának történetében található, ahol Jézus a síró testvérekkel és gyászolókkal találkozott. Jézus is megrendült a szomorúságtól, mivel Lázár barátja volt és a testvérek is közel álltak hozzá. Amikor meghallja, hogy többen a vak meggyógyítását emlegetve Lázár halálának elkerülhetőségére utalnak, akkor feltámasztja a már negyednapos halottat. Ez a történet első elolvasásra Jézus feltámasztó csodatételei csúcspontjának tűnik. Jairus leánya már röviddel azelőtt meghalt, hogy odaért. A naini ifjút halála másnapján a temetőbe kísérték, amikor odaért, és szomorúságukat látva, hogy egy özvegy egyetlen fia, őt is feltámasztotta. Az evangéliumok mindegyik történetet gondosan megőrizték, hogy ne legyen kétség és kifogás afelől, hogy Jézus bármilyen halottat fel tud támasztani. Nem szabad méricskélteni, hogy melyik csodatétel volt kisebb vagy nagyobb, mert számunkra mindegyik egyformán lehetetlen. Azért történtek ezek és más csodák, hogy aki hisz Jézusban, az ne kételkedjen, ne legyen reménytelen, hanem bízva magát teljesen öreá. A mai világ hitdeficitben él. Ennek egyik oka az, hogy szinte mindennek a megoldását a tudománytól és a technikától, tehát végső soron az embertől várjuk. Luther azt írta, hogy a halál ezerféle módon elérheti az embert, ezért sem lehet védekezni ellene. Egyedül a Feltámadott Jézusba vetett hit az, ami megőriz és megvigasztal a kétségek között. Jézus emberi mivoltának egyik legszebb megnyilvánulása ez, hiszen éppen egy olyan helyzetben mutat nem egyszerűen részvétet, hanem teljesen átéli azt a semmivel sem leküzdhető emberi tehetetlenséget és a kiszolgáltatottság érzetét, ami egy szeretett személy elvesztésekor jelenik meg. Ne felejtjük, hogy Jézus könnyei értünk hullottak, ami hálára és megtérésre indíthat bennünket.

Koháry Ferenc

ÁPRILIS

JÉZUS ÍGY SZÓLT TAMÁSHOZ: MIVEL LÁTSZ ENDEM, HISZEL: BOLDOGOK, AKIK NEM LÁTNAK, ÉS HISZNEK. (JN 20,29)

„Egy ateista leesett a szikláról. Zuhanás közben elkapta egy kis fa ágát. Miközben ott lógott a felette lévő ég és az ezerlábnyi mélységben lévő sziklák között, látta, hogy nem lesz sokáig ereje kapaszkodni. Ekkor azonban eszébe jutott valami: Isten! - Kiáltotta torkaszakadtából. Semmi válasz. Isten! Kiáltotta még egyszer. Ha létezel, ments meg, és én megígérem, hogy hinni fogok benned, és másokat is a te hitedre fogok tanítani. Ismét csak csend. Már majdnem elengedte az ágat kétségbeesésében, amikor egy hatalmas hang dörgött végig a völgyön: Mindegyik ezt mondja, amikor bajban van. Én nem olyan vagyok, mint a többiek, mert hallván hangodat, már el is kezdtem hinni benned. Most már csak szabadíts ki innen, és hirdetni fogom nevedet az egész földön. Na jól van, mondta a hang, megmentelek. Engedd el az ágat! Engedjem el az ágat? Kiáltotta tébolyultan az ember. Hát azt hiszed, hogy megőrültem?” (Anthony de Mello)

Azt, hogy mit jelent valójában hinni, bízni, nem akkor értjük/tudjuk igazán, amikor minden rendben van az életünkben. Hogy valóban hiszünk-e, és hogy miben, akkor kerül mérlegre, akkor válik láthatóvá, amikor szakadék nyílik alattunk. Amikor olyan események történnek velünk, amik felforgatják a teljes életünket, amik kihúzzák lábunk alól a biztos talajt, hogy úgy érezzük: az élet sötétjében elveszve tapogatózunk. Akkor hullik fény arra: milyen is a hitünk? Erős? Hűséges? Egyáltalán arra, hogy miben és kiben is bízunk, mibe kapaszkodunk. Tamás saját szemével látta az Urat, szemtől-szemben állt vele, ezért hitt benne. Jézus azokat mondja boldognak, azaz teljesen beteljesültek, akiknek már semmi sem hiányzik a boldogságukhoz, akik bár nem látják őt, mégis hívők, hisznek Őbenne. Akik becsukott szemmel is meglátják. Akik a szív szemével látnak: „Boldogok a tiszta szívűek, mert ők meglátják Istent.” (Mt5,8) Ha van egy belső látásom és a szív szemével látok és hiszek, már nem kapaszkodom görcsösen. Megengedem magamnak, hogy elengedjem az „ágat”, bármi legyen is az. Őrajta kívül elengedek minden más kapaszkodót. Elindulok az elfogadás felé, és átadom magam a hitnek, hogy minden úgy történik, ahogy kell. Bármilyen mélységben és szenvedésben, tapasztalásban legyek is: hiszek. Azaz átadom, rábízom magam. Ámen

Takács Eszter

MÁJUS

EZ A REMÉNYSÉG LEKÜNKNEK BIZTOS ÉS ERŐS HORGONYA, AMELY BEHATOL A KÁRPIT MÖGÉ (ZSID 6,19)

Te mit rejtegetsz ott a kárpit mögött? A saját „szent” teredben, ahova ember be nem láthat? Erősnek mutatjuk magunkat, elrejtjük nehézségeinket, fájdalmainkat. Nem akarjuk, hogy lássák könnyeinket, terheinket, és elzárjuk azokat. Csak remélni tudjuk, hogy egyszer minden kitisztul és megnyugvást találunk. Reméljük... A reménység szót sokszor könnyedén ejtjük ki, mintha pusztá vágyakozást jelentene. Reméljük, hogy jobbra fordulnak a dolgok, hogy megoldódik, ami most nehéz, hogy a bizonytalanság elmúlik. A Szentírás azonban ennél mélyebb tartalmat ad ennek a szónak. A reménység nem érzés és nem hangulat, hanem megtartó erő, amely akkor is jelen van, amikor minden más meginog körülöttünk.

A Krisztusba vetett reménységünk olyan, mint egy horgony: megállítja életünk céltalan sodródását. A vihar nem szűnik meg attól, hogy lehorgonyozunk, de egy biztos ponton tart minket. Ez az állandó pont maga Krisztus.

Miután rátaláltunk reménységünkre, és kitisztult a kárpit mögötti tér, elfoglalhatja helyét a Szent. A reménységünk nem a látható világban kapaszkodik meg, hanem Istenben, aki túl van minden változáson és bizonytalanságon, aki szívünk otthonában rejtezik. Ez adja a reménység valódi biztonságát. Nem az, hogy mi mennyire tudunk hinni, hanem az, hogy Isten mennyire hűséges. Amikor elfáradunk, amikor kérdések maradnak válasz nélkül, ez a horgony csendesen, de erősen tart. Nem ígér könnyű utat, de megtart, hogy ne sodródjunk el végleg. Ha a reménységünk valóban a kárpit mögé ér, akkor a legnehezebb időkben van hova fordulnunk bizalommal. Mert amit Isten tart, azt sem vihar, sem idő nem tudja elszakítani. Ámen.

Doma Márton

Ágostai hitvallás IV. cikk

CSUPÁN A HIT

HIT • REMÉNY • SZERETET

Az Ágostai Hitvallás IV. cikkelye a reformáció teológiájának középpontjában áll. Nem csupán egy tanítás a sok közül, hanem az a hermeneutikai és dogmatikai kulcs, amelyhez az evangélikus hitvallás egész rendszere igazodik:

„Tanítják továbbá, hogy az emberek nem tudnak megigazulni Isten színe előtt a saját erejükből, érdemeik vagy cselekedeteik alapján, hanem ingyen, Krisztusért, hit által igazulnak meg, ha hiszik, hogy (Isten) kegyelmébe fogadja őket és megbocsátja bűneiket a Krisztusért, aki halálával bűneinkért eleget tett. Ezt a hitet számítja be Isten előtte érvényes igazságnak.” Ez a megfogalmazás tudatosan zárja ki az emberi közreműködés minden formáját a megigazulás okaként. Számol ugyanis a bibliai antropológia egyik legsúlyosabb tételével, amely szerint „az ember szívének minden szándéka és gondolata szüntelenül csak gonosz.” (1Móz 6,5) Pál apostol is az Őszövétséget idézve vallja meg: „Nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent.” (Róm 3,11) Evangélikus énekkincsünk sem hallgatja el a keserű valóságot: „Jóra nincs bennünk tehetség, / Erőnk hiába fárad...” (EÉ 320/1)

Ez azt jeleneti, hogy ha Isten nem sietne segítségünkre, nagy bajban volnánk. A kegyelem tehát nem egy kis plusz erő, amely átsegít a nehézségeken, nem is az utolsó szalmaszál, amelybe végül belekapaszkodhatunk, hanem életünk alapja, mely mindent megelőz.

Milyen jó, hogy Isten a segítségünkre sietett – Jézus Krisztus által! A megigazulás egyedüli alapja Urunk engesztelő áldozata, amelyet Isten a hit által tulajdonít az embernek. A már idézett ének folytatása is erre utal: „De a hit Krisztusra tekint, / Ki örök érdeme szerint / Közbenjáró lett értünk.” (EÉ 320/1)

Hogyan juthatunk el erre a hitre? Egyedül a Szentlélek által – ahogyan Pál hirdeti: „Senki nem mondhatja, hogy Jézus Úr, csakis a Lélek által.” (1Kor 12,3) Luther is az apostoli tanításra támaszkodva magyarázza a 3. hitágazatot: „Hiszem, hogy saját eszemmel és erőmmel nem tudnék Jézus Krisztusban, az én Uramban hinni, sem öhozzá eljutni, hanem a Szentlélek hívott el engem az evangélium által...” A Krisztus-hitet nem tudjuk önmagunkból kisajtolni, hanem a Lélek munkájaként az evangélium által felülről adatik. A hit tehát nem érdem, hanem ajándék. Nem kvalitás, hanem reláció. Olyan új viszony az Istennel, amely az egész életünket átjárja. Pál apostol ezt az új valóságot így írja le: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.” (Gal 2,20)

A megigazulás nem önigazolás. A farizeus és a vámszedő példázatában ketten mentek a templomba imádkozni. Előbbi az érdemeire apellált, utóbbi Isten irgalmára. Előbbi csalódottan ment haza, utóbbi megigazulva. (Vö.: Lk 18,9–14) Saj-

nos, nemcsak a reformáció korában vetődött fel a kérdés, hanem még sokszor ma is: „Ha sokat tettem is, vajon eleget tettem-e?” Az érdemszerzés ugyanis nemcsak elbizakodottá, de bizonytalanná is tehet. Épp ennek kapcsán követte el az egyház annak idején a legnagyobb rontást az emberek lelkén, mivel egyeseket farizeussá, másokat pedig kiszolgáltatottá tett azáltal, hogy az előbbieknél maga veregette meg a vállát, míg az utóbbiakat a teljes kétségbeesés határára sodorta. És akkor fölhangzott újra az evangélium hangja: csak a kegyelem számít, és a kegyelem elég, mert Krisztus megfizette a váltságbért!

A IV. cikkely implicit módon szól a törvény és evangélium megkülönböztetéséről is. A törvény „csak” rámutat az ember bűnösségére: feltárja elveszettségét, engedetlenségét és tehetetlenségét. Az evangélium Krisztusban az „ingyen kegyelmet” hirdeti. Az „ingyen kegyelem” viszont nem „olcsó kegyelem”, hiszen Valaki hatalmas árat fizetett érte. A golgotai kereszt lett az a sziklaszilárd pont, ahol mindenki bizonyosságot szerezhet arról, hogy a Megváltó vére érte is kiontatott. Csak azok esnek ki a kegyelemből, akik az evangéliumtól elpártolnak, mert újra Mózes tanítványai szeretnének lenni.

Luther így tanított egykor: „A törvény azt mondja: 'Tedd ezt!', és nem történik semmi, a kegyelem ígéje így szól: 'Higgy ebben!', és minden el van végezve.” Egy biztos pont van tehát a hívő számára: a Krisztus kegyelme. A megigazulás tana éppen ezért nem antropológiai optimizmusból, hanem radikális krisztológiai alapállásból fakad. Az ember igaz volta nem önmagában, hanem Krisztusban van. Nem számít a hit általában, még a hegyeket mozgó hit sem, csak az a hit, amely egyedül a megfeszített Krisztusra tekint, és amelyben egyedül Krisztus él és munkálkodik.

Isten színe előtt ez az egy a nyerő. „Az igaz ember hite által él” – írja Habakuk (Hab 2,4), majd Pál is a próféta nyomán: „Az igaz ember hitből fog élni.” (Róm 1,17) A Krisztusban hívő teljes bizonyossággal túllát a sír mélyén, hallva az igét: „Én vagyok a feltámadás és az élet, aki hisz énbennem, ha meghal is, él; és aki él, és hisz énbennem, az nem hal meg soha.” (Jn 11,25–26) Luther kedvenc zsoltárával szólva: „Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úr tetteit.” (Zsolt 118,17) A hit általi megigazulás „az evangélium szíve közepe”, amely „út a mennybe” – miként Luther és követői vallották. És nemcsak 500 évvel ezelőtt, hanem ma is kritikus jelentőségű. Egyház és teológia folyamatos kísértése, hogy az evangéliumot erkölcsi programmá, vallásos teljesítménnyé vagy identitásformáló eszközzé redukálja. A IV. cikkely ezzel szemben arra emlékeztet, hogy az egyház csak ott marad meg, ahol az üdvösség összefüggésében kizárólag Krisztusra mutat. Így a megigazulás tana nem csupán teológiai örökség, hanem az egyház mindenkor mértéke és próbaköve.

Weltler Gábor

A gályarab prédikátorok kiszabadítása

„Mi itt csak Istennek voltunk eszközei, Istennek adjatok hálát!” – válaszolt 1676. február 11-én Michiel de Ruyter holland tengernagy az általa kiszabadított prédikátorok köszönő szavaira. Ruyter tudvaleg ezt a tettét tartotta a legtöbbre az összes diadala között, mert a többiben csak a munkáját végezte jól hazája érdekeiért, de ebben az esetben Isten ügyében járt, amikor Krisztus szolgálait a rettenetes helyzetükből kiszabadíthatta. Soha nem hajszolta a népszerűséget, de Hollandia legmagasabb haditengerészeti tiszttségét viselte és a világ mindenkori legnagyobb admirálisai között tartják számon máig. Mély lelki élettel élő és kérdéseivel foglalkozó ember volt. Amikor pedig két hónappal a gályarabok kiszabadítása után egy ütközetben meghalt, a holttestét hazájába szállító hajó láttán a franciák, akik ellen harcolt, tiszteletből díszlövéseket adtak le minden kikötőben, amely előtt elhaladt. Kortárs életrajzírója, G. Brandt lelkész így fogalmaz: „Az admirális megvetette a nagy megosztottságot a keresztyének között, és vallási békére vágyott. Gyűlölte azt, ha elítélték, üldözték a másként gondolkodó hívőket és azokat, akik a keresztyén hiten kívül álltak.” Micsoda különbség a gályarab prédikátorok sorsa szempontjából másik meghatározó, a bíborosi ruhája miatt „vörös katonának” csúfolt Kollonich Lipót, a majdani esztergomi érsek gondolkodásához képest, akinek életprogramját a közvélemény így foglalta össze: „Magyarországot rabbá, koldussá, katolikussá, majd németté tenni...” Mind a kettő egységre vágyott, de míg az első az evangéliumra, addig a második az uniformizálás elszűrítő egységére. Az 1600-as évek második fele az egyik legsötétebb korszaka a magyar történelemnek. A magyarság elgyöngült, ezért a Kárpát-medence káoszba süllyedt, tele erőszakkal, árulással, hatalomvágygal, karrierizmussal, aminek semmi sem drága, ami a másé. Ebben a korban a gályarabságot is vállaló prédikátorok fényes csillagok. A hitükért, az igazságért és a nemzetükért való kiállásuk, erős alappá vált a magyar protestantizmus, sőt a magyar nyelv megmaradása szempontjából is. A Wesselényi-összeesküvés a vasvári béke magyarság számára méltatlan volta miatt szerveződött a főleg katolikus főnemeseik között.

Azonban mivel az összeesküvés tagjai között akadt karrierista is, ezért az gyorsan a bécsi udvar látókörébe került. Az összeesküvés céljai között szerepelt a vallási tolerancia, ezért a kivégzések után sorra kerülő tisztogatás része volt a protestantizmus felszámolására tett kísérlet. E célból idézik be 1674-ben a pozsonyi törvényszék elé a protestáns prédikátorokat. Közülük, aki sem a katolizálást, sem az emigrációt nem fogadta el, azt halálra ítélték. A tárgyalások vezetője Szelepcsényi György esztergomi érsek, de a legádázabb ügyész az említett Kollonich, egy horvát származású gróf, komáromi várkapitány Bécsben és Rómában tanult fia volt. Aki a Máltai Lovagrend tagjaként sikeresen harcolt a törökkel, és pappá szentelése előtt két évvel már nyitrai püspök... Bátor katona, aki sem az ellenségtől, sem a pestistől nem félt, de kegyetlen ember. A főnemesség lefejezése után ez a Kollonich-féle „párt” került helyzetbe, amely Magyarország különleges jogait a Habsburg Birodalmon belül megszüntetni szándékozott, és abszolutisztikus kormányzás bevezetésével az örökös osztrák tartományok sorsára kívánta juttatni hazánkat. Ahogyan a Habsburg adminisztráció prédikátorokkal szembeni gyalázatos tette kezdett tudomására jutni Nyugat-Európa protes-

táns államainak, Hollandia, Svédország, Dánia, a német protestánsok, svájci kantonok rögtön minden lehetőséget megragadva kiálltak eleink mellett, és keresték a módját a prédikátorok kiszabadításának. Már 1674 nyaratól kezdődtek a megkeresések Erdély, Szászország és Hollandia részéről, amelyben kifejezték felháborodásukat a prédikátorokat ért igazságtalanság miatt. Ki kell emelni Hamel Bruyninx bécsi holland nagykövetet, aki Magyarországra utazott, hogy föltárja és tisztázza az ügy részleteit. Miért engedte ezt neki Bécs? Mert éppen szövetségben állt Hollandiával a franciák elleni háborúban. Az őáltala írt jelentésnek, amely bizonyítja, hogy a prédikátorok ártatlanok a felségárulás vádjában, és kizárólag a hitük miatt éri őket az üldöztetés, fontos szerepet játszik mindvégig a kiszabadítás folyamatában. Mivel a nemzetközi felháborodás diplomáciai kellemtlenségeket okozott I. Lipótnak, ezért a hitük mellett mindvégig kitartókra eredetileg kirótt halálbüntetést, az újonnan kinevezett főügyész külföldön letöltendő rabságra változtatta.

1675. március 11-én elindult a 42 prédikátor Nápoly felé. Útközben többen meghaltak az embertelen bánásmód következtében, három felvidéki prédikátor megszökött, nekik fontos szerepük volt abban, hogy a protestáns Nyugat-Európa pontos információkat kapjon a gályarabok sorsáról. A spanyol fennhatóság alatt álló Nápolyba megérkezett 29 prédikátort eladják a kor legkegyetlenebb büntetésének számító gályarabságra. Közülük heten, többek között Zsédényi István, - aki rabságában egyhártagyulladást kapott, de meggyógyult - olyan spanyol hadihajón szolgáltak, amelyek a francia flottával ütköztek meg. Mindazonáltal Isten gondviselése következtében mindenhol voltak, akik próbálták támogatni őket sanyarú helyzetükben. Nápolyban Georg és Philipp Weltz evangélikus kereskedők látogatták és segítették őket, Nikolaus Zaff nürnbergi származású orvos, az itáliai protestánsok titkos lelkésze pedig Velencében karolta fel ügyüket, többek között levelezést folytatott az érdeklődőkben a protestáns hatalmakkal; de volt itáliai katolikus püspök, aki ennivalót küldött nekik, de ők ezt nem engedték hozzájuk jutni. 1676 elejére a megmentésükért folyó nyugat-európai törekvés oda jutott, hogy a bécsi holland követ kifizeti a váltságdíjukat, és Hollandia a Földközi-tengeren hadakozó Michiel de Ruyter admirálist utasítja a prédikátorok kiszabadítására, aki február 11-én ért Nápoly alá. Az ügyet segítette, hogy a holland flotta a spanyolok szövetségeként harcolt akkor a franciák ellen. De Ruyter korábban eljuttatta Hamel Bruyninx jelentését a nápolyi alkirálynak, aki ártatlannak ítélte a prédikátorokat, azonban a szabadon engedésükhöz szükség volt a város alá érkező hajóhadra is. Innen szállították a holland hajók a prédikátorokat Velencébe, ahonnan a svájci Graubünden tartományon át jutottak nyugat-európai helyszínekre, sokan tanulmányok folytatásával töltötték a száműzetés idejét. Később hazatérve többen folytathatták szolgálatukat. A történet szomorú tanulsága: ilyen, amikor az ideológia fontosabbá válik az evangéliumnál, embertelenséget szül. Fel kell tennünk a kérdést: érdemes volt szenvedniük? Nem lett volna egyszerűbb, ha a 17. században hazánk is beolvad az egyvallású, egynyelvű birodalomba? Nem! Az evangélium és a magyar nyelv miatt nem. Mert ennek a kettőnek fenn kell maradnia, amíg világ a világ. Kell, hogy legyen a magyar nyelvnek népe, aki ajkán az evangélium megszólalhat. Krisztus evangéliuma legyőzi az ideológiát, mert nem csak e világ létezik, hanem a mennyek országa is, sőt. A gályarab prédikátorok emléke arra is tanít, hogy soha nem szabad elfelejtenünk a nyugat-európai protestáns országok támogató kiállását a magyar hitsorsosaink mellett, amint Isten eszközei voltak annak, hogy az evangélium magyarul szólhasson még ma is közöttünk. A gályarabságot vállalókról pedig Révész Imre szavával mondhatjuk: „Oh barátom, óriások voltak ők hozzánk képest azon erényekben, amelyekben mi csecsemők vagyunk...” Németh Szabolcs

450 év az evangélium szolgálatában

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület egyszerre a legfiatalabb és a legidősebb egyházkerület a Magyarországi Evangélikus Egyházban. Miután 2025-ben a rendszerváltozás utáni újralakulás 25. jubileumára emlékeztünk, 2026-ban fennállásának 450. évfordulóját ünnepeljük.

1576: A születés éve és a hegyfalui zsinat

A kerület történelmi kezdetei a 1576-os hegyfalui zsinathoz köthetők. Ebben az évben a dunántúli evangélikusság döntő lépést tett az önálló intézményesülés útján. Bár a reformáció tanai már az 1520-as évektől jelen voltak egyes területeken (Sopron, várak, főúri udvarok), az egyházkerülette szerveződés igénye ekkorra vált halaszthatatlanná.

A zsinat legfontosabb döntése az első protestáns püspök (akkori nevén szuperintendens) megválasztása volt. A választás Szegedi Mátéra, a korszak egyik legműveltebb teológusára esett. Szegedi Máté sárvári lelkészként és a Nádasdy család udvari papjaként tevékenykedett; Wittenbergben tanult, és elkötelezett híve volt az Ágostai Hitvallásnak. Megválasztása stabilitást hozott: az ő feladata lett a lelkészek felszentelése, az egyházfegyelem fenntartása és a gyülekezetek látogatása (vizitációja) egy olyan korszakban, amikor a felekezeti határok még képlékenyek voltak.

Ebben a kezdeti időszakban a lutheri és a kálvini tanok követői még együtt alkották a kerület népét, a felekezeti szétválás csak később, Beythe István püspök áttérésével és a csepregi zsinat határozatával történt meg.

Történelmi háttér: Trónváltás és bizonytalanság

1576 politikai szempontból is sorsfordító év volt a magyar királyság számára. Októberben meghalt Miksa császár, és fia, Rudolf lépett a trónra. Míg Miksa viszonylagos türelmet tanúsított a protestánsok iránt, Rudolf uralkodása alatt megkezdődött az ellenreformáció szigorúbb korszaka. Ugyanebben az évben választották lengyel királlyá Báthory Istvánt, ami átrendezte a térség hatalmi viszonyait. Ebben a feszült légkörben a hegyfalui zsinat a szellemi és vallási autonómia határozott kinyilvánítását jelentette a nyugat-magyarországi rendek és polgárok számára.

A kerület történelmének mérföldkövei

Az alapítás óta eltelt 450 év alatt az egyházkerület számos vihart élt át. A hitvallási különválás (1591): A csepregi

gi zsinaton vált végleg ketté az evangélikus és református irányzat. A gyászévtized és az artikuláris korszak (1681): Az ellenreformáció legsötétebb éveiben a protestáns vallásgyakorlás minden lehetősége megszűnt. Azokat a lelkészeket, akik a nyomás ellenére kitartottak hitük mellett, a pozsonyi véstörvényszék végül gályarabságra ítélte, az ő kiszabadulásuk 350. évfordulójára is idén emlékezünk. A viszonylagos enyhítést követően is csak kevés helyen, az úgynevezett artikuláris központokban (Celldömölk, Nemescső, Nemeskér, Vadosfa) maradhatott meg az evangélikus hitélet.

A türelmi rendelet (1781) és az újjászületés: II. József rendelete után indulhatott meg a templomépítési hullám és az oktatási intézmények (Sopron, Győr) felvirágoztatása.

20. század – Trianon, kitelepítés és diktatúra: A múlt század ismételt próbatételek elé állította a kerületet. A trianoni békediktátum súlyos sebet ejtett a közösségen, elcsatolva a gyülekezetek egy részét és szétzilálva a történelmi egyházmegegyek szerkezetét. Majd 80 évvel ezelőtt, 1946-ban újabb csapás érte a közösséget, amikor a kitelepítések során a Dunántúl számos virágzó evangélikus gyülekezete szinte teljesen megszűnt. A német ajkú hívek arra kényszerültek, hogy elhagyják az országot. A kitelepítés nemcsak családokat szakított szét, hanem megváltoztatta a többnemzetiségű gyülekezetekből álló kerület arculatát is. Ezután, a kommunista diktatúra évtizedei alatt az állami erőszak nemcsak az iskolák államosításával és a hitélet korlátozásával sújtotta a híveket, hanem 1952-ben – politikai nyomásra – magát az önálló egyházkerületet is felszámolták, amely csak a rendszerváltozás után nyerhette vissza korábbi státuszát.

Az idej, 450 éves jubileum emlékeztet minket arra, hogy a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület gyülekezetei az idők viharában, az ellenreformáció fojtogatásán és a 20. század traumáin keresztül is hűek maradtak Istenhez, Ő pedig irgalmával hordozott és hordoz minket ma is.

Így tanúskodunk az evangéliumról – 1576 óta.

Összeállította: **Adámi Mária**

EGYHÁZKERÜLETI
HÁLAADÓ NAP

2026. május 16.
SÁRVÁR

URAM, SEGÍTS,

ADJ SZERENCSEÁT!

A test feltámadása ott lehetséges, ahol az ige testté lett. Azért hiszünk a test feltámadásában, mert a lélek halhatatlanságból semmilyen feltámadás nem következik. – Annak, aki testben szeretne feltámadni, előbb testben meg kell halnia. A hozsannát Krisztus jövelele és keresztre menetele követte. E kettő nem ugyanaz! Mert eljött, hogy keresztre menjen, és elment, hogy a keresztről támadjon fel. A virágvasárnapon hozsanna az énekek éneke, a legszebb ének, a legszebb Jézus nevére szóló ének. – Krisztus evangéliumának, keresztségének és úrvacsorájának kétezer év alatt sok ellensége, téves tanítója volt, de a lelki gazdagok kórusa ártott neki legtöbbet.

„**Megjelent testben**” (1Tim 3,16), hogy beteljesedjék Mózes próféciája: „**Elmegyek hozzád, és megáldalak minden szent helyen, ahol emlékeztessé teszem a nevedet.**” (2Móz 20,24b) A hívők hozsannával köszöntik. E helyen a héber „**hosia na**” kifejezés szerepel, amit akkor énekeltek, amikor Jézus Jeruzsálembé bevonult. Úgy tűnik, hogy a 118. zsoltár akkoriban már ismert volt. A „**hosia**” jelentése: segíts, adj szerencsét. Ha a hozzákapcsolódó „**na**” mögötte hangzik, akkor a jelentése: „**Uram, segíts meg, adj szerencsét!**” Ebből képződött Józsué és Jézus nevé is, ami segítőt, üdvözítőt jelent, ahogyan az angyal hirdette Józsefnek: „**akit nevezd el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népét bűneiből.**” (Mt 1,21)

Az örömehez tartozik, hogy a kegyelem az Úr nevében érkezett. Mert sokan jöttek közénk a maguk vagy más nevében, akiket nem Isten küldött; nem az Úr nevében, hanem a saját ötleteikkel, szívük álmaival és vágyaival jöttek. „**Nem küldtem e prófétákat, mégis igyekeztek; nem szóltam hozzájuk, mégis prófétáltak.**” (Jer 23,21!) Ők a világgal együtt így fogadták őt: „**Végezzetek velem!**” Ahogyan egykor a zsidók is kiáltották: „**tolle, tolle, tolle!**” Azaz: vidd el, vidd el, vidd el! Ők a mai napig is ezt éneklék, a gyülekezet ellenben az ősi zsoltárral magasztalja: „**Áldott, aki az Úr nevében jön!**”

Az ünnep helye az imádság háza; de az imádság háza nem az épület, hanem a gyülekezet. Úgy gondolom, tudnunk kell, hogy az Isten háza az a hely, ahol ő lakik. Ő pedig ott lakik, ahol az igéje hangzik. Lehet az bárhol, a szabad ég alatt, tengeren, de templomokban is. Megfordítva: ahol az ige nem hangzik, ott nem lakik; az nem az ő háza, még ha sok aranyból építették, és megannyi püspök szentelte is fel. A gyülekezet az Úr háza és háznépe. Szent igéjének érkezése nemcsak áldott, hanem egyben áldó hatalom is: „**megáldunk titeket az Úr házából.**” Sokan tartják fölöslegesnek, hogy Krisztus testben jött el. Ostobán beszélnek, ahogyan a hamis tanítók szoktak. Ha tehetnék, eltüntetnék a testét, mert azt tartják,

hogy a szavak itt nem sokat érnek, sokkal inkább az ember bölcsessége. Azt is tartják, hogy nem lett volna szükség arra, hogy Krisztus testben jöjjön el a világba, mivel Mózes a legfontosabb törvényt már átadta. Ezek Krisztusból is egy új törvényhozót csináltak, miközben pedig alapjaiban tagadták, hogy a Megváltó testben jött el. „**...Amelyik lélek vallja, hogy Jézus Krisztus testben jött el, az Istentől van.**” (1Jn 4,2)

Lelkükkel semmisítenék meg a testet, akkor is, ha Jézust nem tagadják meg, csak éppen a lényegét vetették el: Krisztusnak a keresztségben, az oltári szentségben, az emberi szóban való jelenlétét! Pedig akiknek ezekben nincs jelen a Krisztus, azok teljesen megvetették őt. A sáttant is a teste zavarta, azért erőltette annyira, hogy Isten Fia bizonyítsa meg magát. A gyülekezet viszont éppen azért hálás, hogy Krisztus testben jött el, mert így szolgálhatta javunkat, és így lett kincsünk, vigaszunk. Nem véletlenül vallja Pál apostol: „**benne lakik az Istenség egész teljessége testileg.**” (Kol 2,9)

János apostol szintén Krisztus testi eljövételét hangsúlyozza. Mert az Isten Fia azért jött el testben, hogy így legyen hatásos az eljövetele. Azzal dicsekszenek a szegény bűnösök, a Lélek zsengejének örökösei, Krisztus örökösársai, ami nem tőlünk van, hanem Isten ajándéka. Mi szenvedélyesen azért küzdünk, hogy az igazságát ne magunkból préseljük ki. Mert mindezt nem test és vér nyilatkoztatta ki nekünk, hanem a mennyi Atya. Ha gyengék vagyunk is, aki az Atyától jött, közbenjár értünk. „**Nagy főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus Krisztus, az Isten Fia.**” (Zsid 4,14)

„**Megjelent testben.**” (1Tim 3,16) „**Elmegyek hozzád, és megáldalak minden szent helyen, ahol emlékeztessé teszem a nevedet.**” (2Móz 20,24) – „**Jézusnak nevezd el, mert ő szabadítja meg népét bűneiből!**” (Mt 1,21) – „**Hozsanna a Dávid Fiának! Áldott, aki az Úr nevében jön!**” (Mt 21,9) – „**Áldott, aki az Úr nevében jön, megáldunk titeket az Úr házából.**” (Zsolt 118,24) – „**Amelyik lélek vallja, hogy Krisztus testben jött el, az Istentől van.**” (1Jn 4,2) – „**Benne lakik az Istenség egész teljessége testileg, és benne jutottatok el ti is ehhez a teljességhez.**” (Kol 2,9–10) – „**Mivel tehát nagy főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus Krisztus, az Isten Fia, ragaszkodjunk hitvallásunkhoz.**” (Zsid 4,14) – „**Hozsanna! Ó, Uram, segíts meg! Ó, Uram, adj szerencsét!**” (Zsolt 118,25) Végül egy idézet a római katolikus népének könyvből:

Azért most is igéjével,
Élünk Krisztus erejével,
Amint az Úr amaz éjjel,
Az ő teste igaz étel.
(Hozsanna, 80,6)

Weltler Sándor

Az álnok barátság

Még a legjobb barátom is, akiben megbíztam, aki velem együtt evett, az is ellenem támadt. (Zsolt 41,10)

A böjt és azon belül a nagyhét a kereszténység kiemelkedő időszaka. Minden nap egyre közelebb visz Jézus kereszthalálához és feltámadásához. Nagycsütörtök ezen belül is fontos helyet foglal el rejtelmességével és titokzatosságával, amit a helyszíni körülmények és a kijelentések még csak fokoznak.

Az utolsó vacsora képi ábrázolása minden ember számára ismerős, és könnyű magunk elé idézni. A legnagyobb festők nem kímélték az időt és fáradságot, hogy elmélyedjenek a történetben, hogy minél inkább át tudják adni az akkori eseménynek a hihetetlen mélységeit. Nem véletlen, hogy sok evangélikus templom oltárképének témájául is szolgált ez az esemény. Az evangéliumok beszámolóit szerint, amikor Jézus azt mondta: Aki a kezét velem együtt mártja a tálba, az árul el engem, szinte megfagyott a levegő, és egymást kérdegették, hogy ki lehet az. Júdás arcának unszimpatikus megformálásával a festők megadták a segítséget is ahhoz, hogy a mindenkori szemlélők és mi is megláthassuk, melyikük is volt az.

Jóllehet ma is vannak kísérletek Júdás szerepének átértékelésére, árnyalására, és főként az abból levezetett előítéletek visszaszorítására, de most nem erről van szó, hanem sokkal inkább arról, hogy a Júdások és a mindenkori árulók és a mai ember, mi, hogyan viszonyulunk Jézus Krisztushoz. Dávid zsoltárainak sorozatában ez az utolsó, ahol a zsoltáros egy beteg és azonkívül kitaszított ember sorsába helyezi magát, mindazzal a sok keserűséggel és megaláztatással, ami azzal jár. Három szakasza van a zsoltárnak:

1. **Boldog az, akit Isten megőriz,**
2. **A beteg külön szenvedése a kárörvendők és rosszakarók miatt.**
3. **Isten megkönyörül rajta, meggyógyítja őt, és a beteg ezzel vesz**

rajtuk elégtételt, így a személyes bosszú elmarad. A korabeli öszö-vetségi felfogás többnyire egyenes összefüggést vélt látni a betegség és a nyomorúság és a bűn között. Az ige általános hangvétele egy beteg, és főképpen szenvedésében magára hagyott, és ráadásul még rosszakaratú emberekkel körülvett emberé, aki egyedüli segítségét és reményességét Istenben látja.

A barátok és a látogatók megjelenése csak fokozza a beteg szenvedését, mert szinte szájukról véli leolvasni mindazt a rosszat, amit kívánnak neki, nevezetesen, hogy haljon meg mielőbb, és a neve is pusztuljon ki, ami a zsidóknál az egyik legnagyobb csapást jelentette. A megrázkódtatások sorában kiemelkedő jelentőség az idézett 10. vers, ahol arról van szó, hogy akivel együtt evett, az mégis elárulta őt.

A zsidóknál és a régi népeknél a családon kívül valaki mással való közös étkezés mindig a feltétlen barátság és a bizalom jele volt, akárkivel nem ültek le enni.

Az étkezés többnyire a földön ülve, a fazék vagy a tál körül összehajolva történt. A kebelbarát, vagy ahogy szép magyar szóval mondjuk, a kenyeres pajtás kifejezés nagyon jól leírja ezt a viszonyulást. Ma sincs annál nagyobb megrázkódtatás, mint amikor valaki egy olyan közelálló személyben csalódik, aki gyakori vendég volt a házában. Jézus tanítványi közössége nem csak együtt vándorolt, hanem együtt is szállt meg esténként és együtt evett a Mester-

rel, ezért volt olyan nagy a megdöbbenés közöttük, mert mindannyian érezték ennek a mondatnak a súlyát, még ha nem is tudta többségük, hogy ez a zsoltárokban van. Ez a vacsora még a többen is fontosabb volt, mert ők még nem tudták, vagy legalábbis nem akarták érteni, hogy ez lesz az utolsó vacsora Jézussal. A mi számunkra ez egyben az úrvacsora szereztesének az alkalma is. Mi nem voltunk ott az utolsó vacsorán, de ott lehetünk az úrvacsorai asztalnál. Az előtte való gyónás és az utána történő elbocsátás a hitben való hűséges megállásra emlékeztet bennünket. Itt jön a képbe újból a zsoltár szava: Még a legjobb barátom is, akiben megbíztam, aki velem együtt evett, az is...

Ne mentessük magunkat, hogy mi nem árultuk el, viszont nem tettünk elégszer tanúbizonyságot róla, és nem cselekedtük a megbocsátás és a szeretet cselekedeteit. Könnyű eljátszani azzal a gondolattal, hogy mi lett Júdással, de milyen nyugtalanító őszintén arra gondolni, hogy mi lesz velünk.

Egyedül Jézus Krisztusnak a megtérésről és a bűnbocsánatról szóló szavai adhatnak nekünk reményességet, hogy talán mégis üdvözülhetünk. A mai világ az önmegvalósítás és az emberi jogok hangoztatásáról harsog, jóllehet az az embereket inkább szerénységre, alázatra és mértéktartásra kellene nevelni, maguk és mások miatt is, hogy ne szenvedjenek el annyi csalódást. A nagy keresztények mind alázatosak voltak, mert tudták, hogy az élet legnagyobb kérdéseinek megoldása felülről, Istentől jön.

Krisztus benne van a zsoltárokból, csak figyelmesen kell olvasni, hallgatni és akkor találkozunk vele gyógyulá-sunkra és üdvösségünkre. Ámen.

Koháry Ferenc

„HA ISTEN FIA VAGY...”

Gúnyolódnak rajtam mind, akik látnak, ajkukat biggyesztk, fejüket csóválják: Az Úrra bízta magát, mentse hát meg őt, szabadítsa meg, hiszen kedvelte! Zsolt 22, 8 – 9

Van-e még ennél lejjebb? Képes ennyire eltorzulni az emberi lélek? A szenvedő ember láttán általában még a legkeményebb szív is képes meglágyulni, ha segítségig nem is, de az együttérzésig legalább eljut. A szemtanúk a kereszt alatt állnak. Maga a látvány is iszonyatos lehetett. A sebekkel teli, vérző, levegő után ziháló megfeszített test kínok között vívja haláltusáját. Ha a rettenet legalább megrendültséget váltana ki, akkor inkább závárt tenne az ajkakra. Azonban pont az ellenkezője történik. Ami elhangzik a jelenlévők szájából, nem hogy enyhíteni, de még gyötrelmesebbé kívánja tenni az ártatlan szenvedését. Hiszen a felette kimondott halálos ítélet oka egyedül abban állt, hogy Isten Fiának merete vallani magát.

Ők csak a názáreti ács fiát látták benne. Annak ellenére, hogy szem- és fültanúi voltak számtalan alkalommal annak, ahogyan meggyógyította a beteget, visszaadta látását a vaknak, meglégitette az éhező sokaságot, az ördögi megkötözöttségben szenvedő bilincseit is feloldotta, a halál sötéttségéből is képes volt feltámasztani, a viharos tenger is lecsendesült szavára. S követésére hívó szónak nem tudott ellenállni a megszólított.

Azonban éppen e megtapasztalások váltják ki most bennük a teljes értetlenséget. Az a Jézus, aki mindezt megtette, s valóban, mint aki az Úr kedveltje volt, hogyan szenvedheti el mindezt! Mégpedig az embertelenség legkegyetlenebb módján. Hát, ha valamikor, akkor most itt az alkalom, hogy igazolja ellenségei, az őt igaztalanul elítélők előtt az Atyától kapott hatalmát. Istenfiúságát.

Tudjuk, hogy amikor tanítványait kérdezte meg az Úr Jézus, hogy ők kinek mondják őt, Simon Péter így válaszolt: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia!” Jézus boldognak mondta őt, mert nem test és vér fedte fel ezt előtte, hanem a mennyei Atya! (Mt 16, 15-17) Röggvest ezt követően azonban, amikor Jézus először jelenti be szenvedését, kereszthalálát és feltámasztását tanítványainak, ugyanez a Péter feddeni kezdte mondván: „Isten mentsen Uram, ez

nem történhet meg veled!” Jézus nagyon kemény szavakkal válaszolt erre: „Távozz tőlem, Sátán, mert nem az Isten szerint gondolkozol, hanem az emberek szerint!” (Mt 16, 21-23)

A gúnyolódás, a fejek csóválása, a sátáni ajakbiggyesztés ebből az emberi gondolkodásból, értetlenségéből fakadt. Mert ami ott a kereszten történik, az meghalad minden emberi elgondolást, tervet, szándékot. Hogyan érthetné meg az ember, hogy ami ott és akkor történt, az pontosan az ellenkezőjét éri el annak, amit csupán testi szemeivel lát. Aki maga is kijelentette, hogy lenne hatalma arra, hogy ellenségei kezéből megszabaduljon, és mentse életét, mégsem a maga életéért küzd. Ellenkezőleg, vállalja a legmélyesébb áldozatot, önmaga halálba adását azért, hogy azok élete legyen megmentett, megszabadított, akik a bűnnek, halálnak, a Sátán hatalmának vannak kiszolgáltatva.

Most azonban nem elégedhetünk meg azzal, hogy szörnyülködünk, micsoda emberek voltak Jézus kortársai! A kérdés az felém, felénk: mi hogyan állunk meg a megfeszített előtt? Abból a válaszból, amit Jézus Péternek mond, kiderül, test és vér, azaz emberi elgondolás, szándék, megalázkodás mind kevés annak megértésére és felismerésére, hogy az valóban Isten Fiának, az Úr Jézus Krisztusnak legmélyeségsébb,

megváltó szeretetének megnyilatkozása volt. Csak a Mennyei Atya tárhatja fel előttünk ennek titkát!

Az Úristennek vannak egészen különös útjai arra, hogy olyan helyzetben jussunk ennek az eseménynek a minket legszemélyesebben érintő felismerésére, hogy a legkevesbé sem így számítottunk rá. Egy alkalommal egészen különös körülmények között élhettem ezt meg.

A teológiai tanulmányokat megelőzően Lentibe kellett bevonulnom katonai szolgálatra. Már a kiképzés elején történt, hogy parancsnokom a gyakorlótéren, mintegy tőlem egy kilométerre lévő kereszthez a „plé” Krisztushoz – ő így nevezte – küldött futásban, azzal a kéréssel, hogy kérdezzem meg tőle, hogy Ő, mármint a parancsnok ott van-e? Ez a parancs nem jelentett fizikai próbatételt, nyilvánvalóan a lelket célozta meg. Amikor azonban odaértem a kereszthez, megszólalt bennem a gyerekkorom óta megtanult evangéliumi üzenet: „Úgy szerette Isten a világot, hogy az Ő egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz Őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen!” (Jn 3, 16) Könnyeim fakadtak, de nem a rosszindulat miatt, amit át kellett élnem, hanem annak felismerése nyomán, hogy az Úr még ezt a parancsnokot is arra használta fel, hogy a kereszthez küldjön. Nem a „plé” Krisztushoz, hanem az érettem is életét odaadóhoz és feltámasztóhoz, aki így szeret, és minden helyzetben velem van!

Amikor a Szentlélek Úristen által ez a felismerés megtörténik velünk, a hit ajándékát kapjuk! S megszületik ajkunkon a hála ezért az életodaadó szeretetért. S életünk egyetlen céljává az Ő dicsőítése, és embertársaink előtt a róla való bizonyágtétel áll.

Deme Dávid

Miért?

Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?
Távol van tőlem a segítség, pedig jajgatva kiáltok! Zsolt 22,2

Miért? Azt gondolom, gyakran fogalmazódik meg bennünk ez a kérdés. Bármilyen korban, bármilyen élethelyzetben ki ne mondta volna ki ezeket a szavakat? Ki az, aki ne gondolkodott volna el egy-egy esemény kapcsán, hogy miért éppen ő, miért éppen akkor, miért ott és úgy? Mert mi másképpen képzeltük el. Mert valami megint nem úgy alakult, ahogyan elképzeltük. Mert mindent tudni akarunk, s úgy érezzük, lemaradtunk valamiről!

Egy gyors keresést végigfuttatva a számítógépen, 391-szer fordul elő ez a kérdés a Szentírásban. Sokan tették fel tehát ezt a kérdést. Hol az ember, hol az Úristen kérdez.

Már az első emberpár is megkérdezte. Ha nem is hangzik el mindig így a kérdés, de a kétség mindig erőre kap. Miért nem ehetünk arról az egy fáról? – már ez szöveget üt az első ember fejébe.

„Miért gerjedtél haragra, és miért horgaszod le a fejed?” (1Móz 4,6) – kérdezte Kaintól az Úr. De számtalan a variáció. A kérdés mindig ugyanaz.

Jézus szájából is elhangzik ez a kérdés, de egészen másképpen. Ő – a keresztfán, tusakodva a halállal – idézi a zsoltárokat. Jézus megérkezett életútja legnehezebb szakaszához. A győzelmi út mellett nem csak palmaágat lengető emberek, de átkozódó, szitkozódó emberek is állnak. Talán még olyan is átkozódik, aki nemrég még hozsannázott. Milyen gyorsan változnak meg vélemények! Milyen gyorsan lehet akár 180 fokot is fordulni!

A zsoltár Krisztus helyzetében, a kereszten függve, kiszolgáltatottan – teljesen érthető. Egyedül, kiszolgáltatottan és magányosan. A zsoltárt olvasva bevillan emlékezetembe egy dalszöveg az István, a király című rockoperából. Talán éppen ez a zsoltár volt az alap(?), amikor István király vívódik, és így énekel:

„Oly távol vagy tőlem, és mégis közel,
Nem érhetlek téged, s nem érhetlek el.
Oly távol vagy tőlem, és mégis közel,
Te hallgatsz, s én érzem, a szívem felel.”

Az emberi élet legszomorúbb élménye a magány. Amikor mindenki távol marad, amikor nincs kire számítani. A legtragikusabb, amikor még Isten is távol van. Amikor hallgat, szinte fáj az a csend. Nincs ennél tragikusabb érzés.

Hitünk, kegyességünk számára nélkülözhetetlen Isten jelenléte, közelsége. Ezt a közelséget azonban gyakran borítja felhő. Életünk kétes, veszélyes, sőt kilátástalan helyzetek ellen sincs biztosítva. Ilyenkor a mélypont az, amikor úgy érezzük, hogy senki és semmi nem segít, sőt „már az Isten sem törődik velünk”. Nincs bizalmunk még a legkészségebb segítők jó szándékában sem, Isten pedig távolinak tűnik. Hova is menekülhetnénk?

Igénk egy panaszkodó ember imádságának részlete. A panaszszoltárok mindent szóvá tesznek: bajt, veszélyt, betegséget, szenvedést, kivetettséget, a veszteségek miatti fájdalmat... De ezeket legtöbbször Istennek panaszolják fel, így kezdve: én Istenem. Mert vallják, hogy minden bajukról tud

az Isten, sőt jobban tud, mint ők maguk, hiszen Ő az, aki „a föld porába fektette” őket. Ezért vallják, hogy csak Isten tud segíteni. Emlékeznek őseikre, akik nem szégyenültek meg, mert az Úrhoz kiáltottak segítségért, s megmenekültek.

Milyen hamar elveszítjük türelmünket, sőt hitünket is, mert „automatizált” világunkban megszoktuk, hogy szinte minden megoldódik, megvalósul egy gombnyomásra. A hit sokat segíthet a bajok, gondok között, de nem gombnyomásra működik ez a segítség. Nem tudjuk igazából a szenvedések, bajok miertjét, s magunktól képtelenek vagyunk is rá. Nálunk az egészség, a boldogság, a gondtalanság, a jólét a cél. És bizony hamar jön a csalódás, a kiábrándultság – ha ezek hiányával küszködünk.

Tanácsatlanságunkban, magunkra hagyottságunk kínzó, idegőrlő érzése közepette is segítségünkre siet a számításon kívül hagyott és elfelejtett Isten. Az, Aki mindig van, még ha nem is veszünk róla tudomást. A panaszszoltárok minden kínzó kérdésére egyedül Jézus Krisztus a felelet. Nemcsak azért, mert Őt Isten megváltásunkra küldte, hanem mert valószínűleg is részt vállalt a mindenkor ember szenvedéséből. Velünk való együttérzésének jele, hogy élete legsötétebb, legnehezebb helyzetében, a kereszten függve, kínokban, éppen ennek a zsoltárnak a szavaival panaszkolta fel elhagyatottságát és a gonoszok való kiszolgáltatottságát: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?” Reménytelenségében is áttűz rendíthetetlen bizalma: még itt is „én Istenem”-nek szólítja Isten. Még a legnagyobb fájdalom, az elviselhetetlen szenvedés sem tudja megszakítani kapcsolatát az Atyával.

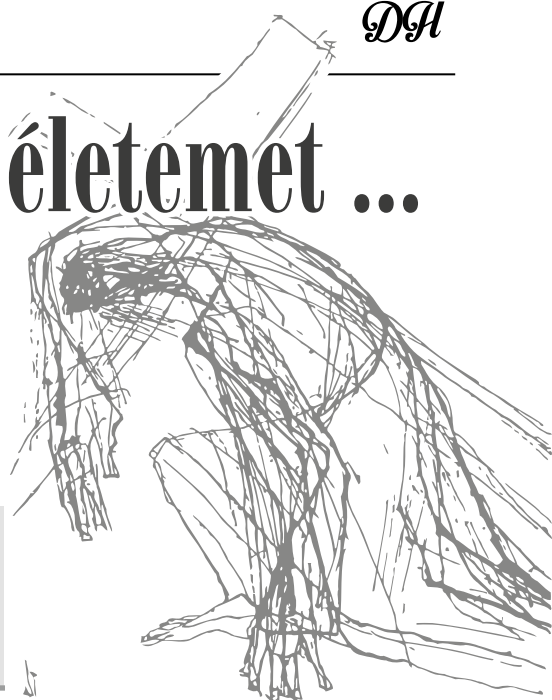
Ebben van nagypéntek vigasztaló és bátorító üzenete számunkra. Jézusnak ezt a megváltó tettét szemlélhetjük áhítattal. De nem ebben van a mi menekülésünk. Hanem abban, hogy igaznak fogadjuk el Jézus nagyon is emberi gyöttrődését, és a gyöttrődésben is rendületlen Atyjához való fordulását. S rádöbbenünk, hogy ez a fájdalomak férfja, a betegségek ismerője a „mi betegségeinket viselte.” Felhívás és meghívás ez arra, hogy rávessük minden szenvedésünket, mert mi azokkal nem tudunk semmit kezdeni, főleg megoldani nem tudjuk őket. Mert ő „sokak vétkét vállalta magára, és közbenjárt a bűnösökért” (Ézs 53,12). Ő azonosul a mi szenvedéseinkkel, s az Ő szenvedésében jelen van az Isten. Nincs szenvedés a földön, amelyben a szenvedő ne lenne velünk, úgy, hogy együtt szenved, együtt imádkozik velünk. Ő az egyetlen segítő. Aki átsegít minden szenvedésen és megpróbáltatáson. Aki a halálból is átsegít – az életbe. Nem csak ma, hanem mindenkor. Ámen.

Mihácsi Lajos
ny. lelkész

... mert én odaadom az életemet ...

(Jn10,17b)

Kezre bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, igaz Isten!
Zsolt 31,6

Ezen a tavaszon, készülve a nagyhétre és a húsvéti ünnepekre, az ún. passiózsoltárok kerülnek elénk. Azok a zsoltárok, amelyeknek egy-egy mondata, verse elhangzott a passiótörténetben. Ezért most nehéz lenne függetleníteni magunkat attól a szövegkörnyezettől, amelyben elhangzik Jézus ajkáról közvetlenül a halála előtt a 31. zsoltár 6. verse.

Lukács evangélista (Lk 23,46) így írja le: Ekkor Jézus hangosan felkiáltott: Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet! És ezt mondva meghalt.

Gondoljuk most közösen végig, szóról szóra, gondolatról gondolatra, hogy mit is üzen számunkra ez a zsoltárvers, hogyan mondja el halála pillanatában Jézus ezeket a szavakat, kihez fordul és miről tesz bizonyosságot benne?

Hogyan imádkozik?

Egészen szokatlan, hogy keresztrefeszített ember hangosan felkiált, hiszen a lassú, fulladásos kínhalál miatt fokozatosan halkult el a haldoklók halálhörgése. De ahogyan Jézus halálának időpontja, úgy ez sem véletlen. Azt jelzi, hogy az Isten Fián nem egyszerűen erőtt tett a halál, hanem, hogy pontosan akkor (délután 3 órakor), amikor a páskabárányokat levágták a templomudvaron, akkor tudatosan tette le földi életét az Atya kezébe. Mert Jézus még a kereszten is, meggyalázva is, megkínózva is, elgyötört is, haláltusájában is – mindenható Úr! Pontosan erről beszélt már a halála előtt is. János evangéliumának a 10. fejezetében (Jn 10,17-18) így olvassuk ezt: Azért szeret engem az Atya, mert én odaadom az életemet, hogy azután újra visszavegyem. Senki sem veheti el tőlem: én magamtól adom oda. Hatalmam van arra, hogy odaadjam, és hatalmam van arra, hogy ismét visszavegyem: ezt a küldetést kaptam az én Atyámtól. Ezért tud – ellentétben a többi keresztrefeszítettel – hangosan felkiáltani. Jézust nem utoléri a sorsa, rajta nem beteljesedik a végzet, nem bekövetkezik az elkerülhe-

tetlen, hanem önként és tudatosan adja oda magát a halálba a kereszten! Azért kell ezt világosan látnunk, hogy nehogy valami emberi tragédiának gondoljuk a gólgotai kereszthalált. Ez a hangos kiáltás formájában, éppen délután háromkor elimádkozott pár szó annak a jele, hogy itt valami isteni dráma és isteni katarzisz történik!

Kihez fordul?

Megfigyelték a teológusok, hogy az evangélisták közül Jézus csöndes, magányos imádságairól elsősorban Lukács evangélista ír. Bemutatja, hogy nyilvános működése, szolgálata során minden döntő pillanatban imádkozott. Az ima által az Atyával állt bensőséges kapcsolatban: amikor megkeresztelkedett és vállalta küldetését, amikor kiválasztotta a tizenkettőt, amikor először beszélt szenvedéséről, amikor kinyilvánította isteni dicsőségét, és amikor tanítványait imádkozni tanította. Mindezzel Lukács azt mutatja be nekünk, hogy Jézus szüntelen kapcsolatban volt az Atyával, és minden fontos dolgot vele egyetértésben tett az emberekért. Őszintén és bizalommal beszél azzal, akinek akarata teljesebben rajta. „Atyám” – így szólítja meg őt a gyermeki bizalom hangján. Nem liturgia ez, nem szokás, nem előre megírt imádság. A szenvedő Fiú szívéből fakadó közlés a szerető Atya szívéhez. Az, aki engedelmes Fiúként önként fogadta el az Atya akaratát, bizalommal cselekszi meg azt. Ezért képes még itt is, még most is imádkozni.

Miről tesz bizonyosságot?

Kezre bízom lelkemet – a te kezede-

be teszem le az én lelkemet. Ha jobban belegondolunk, akkor ezek a szavak is meglephetnek minket. Honnan ez a bizalom és ez a biztonságérzet, ami kicsendül Jézus szavaiból? Egy kis idővel korábban nem ő tette fel a kérdést a 22. zsoltárt idézve (Zsolt 22,2): Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem? Akkor most nem hagyta el az Atya? De, természetesen igen. A gólgotai szenvedés legmélyebb gyötrelmét pontosan ez jelentette számára: hogy ő, aki isteni természetére nézve örökre egy az Atyával és a Szentlélekkel, emberi természetére nézve át kell, hogy élje az Atyától való elszakítást. Mert az ember bűnének minden következményét magára kellett vállalnia, nemcsak a szenvedést, hanem a halált is, sőt a végső halált is, a kárhozatot, az Atyától való elvetetést is. Fenéig kellett ürítenie a keserű poharat, amitől annyira rettegett a Gecsemáné-kertben. Mégis azt mondja ezután: „Atyám, a te kezébe teszem le az én lelkemet”. – Mi történt? Az, hogy azt az áldozatot, amit Jézus meghozott, az Isten elfogadta. Jézus, az egyszülött, feláldozta magát, és ezt az ő helyettes áldozatát elfogadta az Isten.

Jézusnak ez az imája azt jelenti, hogy mivel ő elvégzett mindent, mint engedelmes Fiú, engedelmes volt haláláig, a kereszthalálig, ezért az Isten felmagasztalta őt, ami a feltámadáskor lesz dicsőségesen látható.

Imádkozunk!

Kezre bízom lelkemet, te váltasz meg engem, Uram, igaz Isten! Ámen.

Rostáné Piri Magda

A kő, melyet megvettek

Az a kő, amelyet az építők megvetettek, az lett a sarokkő.
Az Úrtól lett ez, csodálatos a mi szemünkben. Zsolt 118,22-23

Ez a zsoltár húsvét győzelmes ünnepén hangzik el az istentisztelet elején. Ezzel kifejezi, megmutatja, és feltárja Jézus Urunk szenvedésének, azaz passiójának értelmét, célját és végpontját. Minden – a bevonulás, a hozsánna, az árulás, a gúnyolódás elviselése, a nemcsak az emberektől, hanem az Istentől való elhagyatottság érzése, a lelki és testi kínok végén az Atya kezébe történő lélek-helyezés – azért volt, hogy beteljesedjen Isten embermentő akarata, megvalósuljon a végleges győzelem minden bűn és az örök halál felett.

Ezt a győzelmet egyedül Ő, a testté lett teremtő ige, a valóságos Isten és valóságos ember, az új Ádám, a Bárány tudta megvívni, ahogyan az egyház népe éneklő ősidők óta: „Halál s élet vívott nagy csodás harcot; élet holt Vezére uralkodik élve.” (Részlet a Victimae paschali laudes című húsvéti sequentia-énekből.) Nincs más, csak Ő. Ezért a megfeszített Jézus nem egy a sok vallásalapító közül, hanem az egyetlen győztes, a kihagyhatatlan. Ahogyan a zsoltáros éneklő: „sarokkő”, a boltív záró köve. Ha ez nincs, akkor beomlik a boltív, összedől a ház. Ha az életünkben nincs benne az Élet, a megfeszített, akkor nincs élet, csak vegetálás, „az a neved, hogy élsz, pedig halott vagy” (Jel 3,1)

Az építők, a zsidó nép akkori vezetői elvetették, megvetették a sarokkövet. Az épület, a mózesi törvényre építő kegyesség véget ért, és a templom is elpusztult. Isten azonban új épületet épített, az egyházat, melynek mindent összefogó, megtartó feje a megfeszített Krisztus. Ha az egyház kihagyja a sarokkövet, az épület összedől. Ha a megfeszítettől az a vélemény, hogy csupán az akkori nép vezetőinek hatalomföltöltő indulata, Pilátus kegyetlensége és a nép gonoszsága miatt halt meg, az nem épület, csak rom. Ha az új épület, az egyház tagjai azzal nyugtatják és hitetik magukat, hogy az életükkel,

a hitük megélésével minden rendben van, hiszen ők az egyház tagjai, és talán nem minden vasárnap, de azért többször járnak templomba, még úrvacsorát is vesznek néha, és megfizetik a kiszabott adót is, és semmilyen komolyabb bünt nem követnek el, akkor az csupán látszat-egyház és nem az igazi, össze fog dőlni.

Isten ígéje figyelmeztet bennünket, ne legyünk olyanok, mint akik kihagyják az életükből a kihagyhatatlan sarokkövet, a megfeszített Jézust. Az apostol is ezért írja a korinthusi gyülekezet tagjainak és nekünk is, hogy „*úgy határoztam, hogy nem tudok közöttetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettéről.*” (1Kor 2,2) Ő az alap, amire az egyház, a gyülekezet, és benne a mi életünk is épül. Emiatt létfontosságú, hogy állandó, szoros, életadó kapcsolatban legyünk vele. Így nem megszokásból, hanem éltető létszükséglet alapján hallgatjuk és olvassuk rendszeresen az ígét, és táplálkozunk az örök élet kenyérével és az üdvösség italával. Isten kegyelmes szeretetének életünkben megnyilvánuló jele, hogy vannak alkalmak, melyeken hangzik az éltető evangélium, a megfeszítettéről szóló bizonyosságtétel. Becsüljük meg ezeket az alkalmakat, éljük velük, mert nem tudjuk, meddig van erre időnk.

Isten – emberi értelem szerint – felfoghatatlan csodáját éljük át a Szentlélek hitet ébresztő ereje által a nagyhét és húsvét eseményeiben, de minden vasárnap is. Amikor a szem és értelem a gonoszság kiteljesedését, a véget és a vereséget látja, az Isten szeretetére ráhagyatkozó bizalom tudja, és boldog örömmel vallja, hogy a megfeszítettben az Úr bennünket, gyermekeket mentő akarata valósult meg. Így ez a földi élet vándorút a beteljesedés felé, ahol, és amikor együtt zenghetjük az angyali karral a győztes Bárányt dicséző éneket: „*Méltó a megöletett Bárány, hogy övé legyen az erő és a gazdagság, a bölcsesség és a hatalom, a tisztesség, a dicsőség és az áldás!*” (Jel 6,12) Ámen.

Isó Zoltán

Köszönjük Testvéreinknek,

hogy eddig is adományainkkal támogatták a Dunántúli Harangszót!

Kérjük megrendelőinket és Előfizetőinket, hogy továbbra is adományaik befizetésével támogassák újságunk megjelenését, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:

Számlakezelő: **Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség**
Számlaszám: UniCredit Bank **10918001-00000028-48030025**
Külföldről: **IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025**

Kérésre csekket küldünk!

A közlemény rovatba kérjük beírni a megrendelő neve és címe mellé: **Adomány DH**
(Egy újság egy évre szóló önköltségi ára 2.000 Ft/példány)

Szolgalat

Rácsok Balázs vagyok. Több mint 32 éve dolgozom az Ökumenikus Segélyszervezetnél. Végzettségem szociális munkás, szuper-vízor és coach. Isten különleges kegyelmének tartom azt, hogy a munkám egyben szolgálat is. Különleges, mert nap mint nap azzal foglalkozhatom, hogyan segítünk az elesetteknek, illetve hogyan segítsünk azoknak az embereknek, akik másokon segítenek.

A szolgálatban az a jó, hogy azt nagyon sokféleképpen lehet tenni. Sokszor, amikor arról beszélünk, hogy mi a szolgálat, általában elsősre a lelkeszkek, a szociális munkások, a rendőrök vagy a tűzoltók jutnak az eszünkbe. Fontos szolgálati területek ezek, de ennél sokszínűbb a szolgálat.

A jó hír az, hogy a szolgálat azt jelenti, hogy valaki másokért cselekszik, és a szolgálat középpontjában a segítség, a felelősségvállalás és az önzetlenség áll. A szolgálat lehet egy mosoly, egy bátorító szó egy nehéz helyzetben, vagy a türelem, amikor újra és újra meghallgatod a nehéz természetű mun-

katársadat. Szolgálat a figyelmesség is, amiből a körülöttem élők azt érzik, hogy fontosak, szerethetőek. Szolgálat az is, amikor a szomszéd előtt is ellapátolom a havat, összegereblyézem a lehullott levelet.

A mai világban – *ami egyénközpontú, a reklámok általában azt hirdetik, hogy te legyél különleges, te legyél egyedül, te vagy a fontos* – különösen nagy jelentősége van azoknak a szolgálatoknak, ahol a saját idődet, tudásodat tudod mások számára felajánlani. Amikor időt szánsz arra, hogy beszélgetsz az egyedül élő idős névvel, amikor festőként kifestesz egy kórházi szobát, vagy ácsként kijavítasz egy tetőt egy szegény családnál.

A szolgálatban a fókusz minden esetben azon van, aki felé szolgálunk. A szolgálat önzetlen és nincs szüksége a like- vadászatra és a megosztásokra. A szolgálatban a segítségre szoruló van a középpontban. Rá figyelek, keresem, hogy mikét tudok a számára legjobban segíteni. Próbálok megérteni és megérezni, hogy mire van szüksége. Ő az, aki megtisztel azzal, hogy elmondja a nehézségeit, megosztja velem legfelmottebb titkait, beenged az otthonába, lehetőséget ad arra, hogy segítsek. Fontos figyelni az igényeire, a szükségleteire, az emberi méltóságára. Ugyanakkor a szolgálat felelősséget is hordoz magában. Az Ökumenikus Segélyszerve-

zetnél sokszor hangzik el a következő mondat: „*Jól segíteni többet jelent, mint adni.*” Nem könnyű jól segíteni. Minden segítségnyújtás beavatkozás a másik életébe, melynek következményei vannak. A szolgálatnak vannak olyan területei, melyek nagyfokú professzionális szakértelmet, tapasztalatot igényelnek. A segítő beszélgetések, az ápolási feladatok, egy-egy összetört élet újratervezése komoly szaktudást igényel.

A szolgálatban azért is felelős vagyok, hogy úgy segítsek, hogy amennyire csak lehet, abban legyen benne annak az embernek is az erőfeszítése, akinek segítek. Lehet, hogy az csak egy lépés, de ha meg tudja tenni, akkor abban segítem őt, hogy azt tegye meg. A végére a sok kis apró lépésnek, erőfeszítésnek köszönhetően a segítségre szoruló megerősödik, önbizalma, önállósága nő, hiszen a cél az, hogy a jövőben egy-egy helyzetet már egyedül is képes legyen megoldani.

Ami még nagyon fontos, hogy a szolgálat nem mindig könnyű. Én belefáradni, ér azt mondani, hogy elegendem van, hogy sok, vagy azt mondani, hogy nem bírom tovább, és segítségre, pihe- nésre van szükségem. A szolgálók sem superhősök végtelenített energiával, hanem érző, hús-vér emberek, akik elismerésre, jó szóra, szeretetre vágnak.

Rácsok Balázs

testi, lelki és szellemi erőt. Az egyház Ura küldi a Szentlelket, aki átjárja a teret és közösséget, és segít a karizmák felismerésében és gondozásában. Hivatásban élünk, és hitvallásunkhoz igazodik erkölcsünk.

Visszatekintve az eddig nekem adott ötvennégy esztendőre, naponta hállával tartozom, hogy evangélikus papi házból indulva, a konfirmáción át, az utam a hivatalos egyházi szolgálathoz vezetett, és evangélikus lelkészként munkálkodhatom. A pályaválasztó fiataloknak írom biztatásul, hogy akit lelkigondozója, ifivezetője vagy hittan-tanára (remélem sok ilyen szolgatárs van egyházunkban és iskoláinkban!), valaha megszólított azzal, hogy van karizmája a lelkész vagy más egyházi

Szolgalatban élni

Az evangélikus ember hitét sokan hajlamosak a templom falai közé zárni. Vasárnap, az istentiszteleten, az énekeskönyv és az igehirdetés világában könnyű kimondani: „Hiszek.” A hétköznapok azonban újra és újra megkérdézik tőlünk, mit is jelent ez a hit akkor, amikor döntéseket kell hozni, felelősséget kell viselni, embereket vezetni, vagy éppen türelmet gyakorolni a családi asztalnál egy fárasztó nap végén.

Meggyőződésem, hogy a keresztyén élet nem választható ketté „lelki” és „világi” szférára: Isten nemcsak a gyülekezetben, hanem az élet minden területén megszólít és szolgáltra hív.

Evangélikusként különösen közel áll hozzám Luther tanítása a hivatásról. Arról, hogy Isten nem csak a lelkeszt, hanem minden embert elhív arra a helyre, ahol él és dolgozik. A hit nem menekülés a világ elől, hanem felelős jelenlét benne. Amikor az államigazgatásban dolgozom, amikor közügyekről, törvényekről, sorsokat érintő döntésekről van szó, nem tehetem le a hitemet az irodám ajtajában. Éppen ellenkezőleg: ott van rá a legnagyobb szükség. Az igazságosság, a méltányosság, az emberi méltóság tisztelete számomra nem pusztán jogi kategóriák, hanem keresztyén meggyőződésből fakadó iránytűk. A köz szolgálata nem hatalomgyakorlás, hanem rám bízott feladat. A beosztottak, a képviseltek, a választók

mind-mind olyan emberek, akikért felelősséggel tartozom. A keresztyén indítottságú szolgálat itt gyakran nem látványos gesztusokban, hanem türelmes meghallgatásban, következetes döntésekben, az adott szó megtartásában, és a gyengébbek melletti kiállásban mutatkozik meg. Nem állítom, hogy mindig sikerül; de azt igen, hogy naponta kérem Isten bölcsességét – és sokszor bocsánatát is. A keresztyén ember közéleti jelenléte ma gyakran gyanakvást vált ki. Mintha a hit szükségképpen magánügy lenne, amelynek nincs helye a döntéshozatalban. Evangélikusként azonban nem hiszem, hogy a hit elhallgatása volna az alázat útja. Sokkal inkább annak csendes, de következetes megélése. Nem hangos szölamokban, hanem abban, ahogyan a ránk bízott felelősséget értelmezzük. A kereszt nem hatalmi jelkép, hanem mérce: arra emlékeztet, hogy minden emberi tisztség ideiglenes, és végső soron elszámolás alá

esik. Van az életnek egy másik területe is, ahol szolgálva kell helyt állnom, ahol a rám bízott emberek sorsa még inkább összefonódik az enyémmel, és ahol még fontosabb, hogy a türelem és a megértés legyenek a vezérlő elvei mindennapjaimnak. Négy gyermek édesapjaként naponta tanulom, mit jelent a szolgáló szeretet. A család az első közösség, ahol hitünk hitellessége megmutatkozik. A türelem, az odafigyelés, a példamutatás itt kezdődik, és innen sugárzik tovább a tágabb világ felé. Egy kanadai pszichológus mondata volt, és elsősorban a mai fiatal generáció világmegváltó buzgalmát igyekezett ezzel hűteni: mielőtt világméretű problémák megoldására akarsz vállalkozni, tegyél rendet a saját szobádban. Én a magam életére ezt úgy fordítom le, hogy a családban, szeretteim körében van az elsődleges feladatom és küldetésem, ez a szolgálat az első az életemben. Amennyiben ezt a szerepet be tudom tölteni, akkor vállalkozhatom nagyobb kihívásokra. Ha itt megállok a helyem, akkor rám lehet bízni nagyobb feladatokat is. Hiszem, hogy a haza és a nemzet szolgálata is keresztyén feladat: felelősség azért az örökségért, amelyet kaptunk, és azért a jövőért, amelyet gyermekeinkre hagyunk. Isten oda állított, ahol vagyok. Ott akar használni, ott hív szolgáltra. Ebben a tudatban, minden tökéletlenségem ellenére, reménységgel és hállával végzem a rám bízott munkát. **Farkas Örs**

Baptisatus et ordinatus sum

A Krisztus-tanítvány: „...Abban találja léte értelmét, örömét, boldogságát, hogy másoknak világít, és meleget ad...” Keresztelési liturgiánk felemelő része az égő gyertya átadásakor mondott küldés és felhatalmazás. Az evangélikus teológiában újra és újra napirendre kerül az egyetemes papság kérdése.

Keresztelési liturgiánk felemelő része az égő gyertya átadásakor mondott küldés és felhatalmazás. Az evangélikus teológiában újra és újra napirendre kerül az egyetemes papság kérdése. Talán helyénvalóbb a hívők papi szolgálatáról szólni, amelynek előfeltétele a keresztség,

de a hívők papi jellegéről komolyan csak a „nagykorú keresztyénység” kapcsán beszélhetünk, amely a szószék alól és az oltár előtt induló szolgáló életben valósul meg. A keresztyénként meghívott emberek vagyunk, akik a Szentháromság Isten munkatársai lehetünk, és gyülekezetünkben kapjuk a

szolgálathoz; vegye komolyan, tündöjjön sokat, imádkozzon, és forgassa szívében a meghívást! Ma is hangzik a külső és belső elhívás! Még akkor is, ha az istentelen világ zaja gyakran elnyomja az angyalok szavát, és a cinikus hangadók (Csak a pénz és karrier számít!) betöltik a beszédteret. Isten hívását csak csendben halljuk meg. Ő gyakran hiteles emberek szelíd szaván és példáján keresztül szól.

Idén lesz, hogy harminc éve szentelték pappá. Az evangélikus lelkész szolgálata nemesít, és elfogultan, de túlzás nélkül írom le, hogy a humán értelmiségi hivatások legszebbike. Minden tiszteletem a tanároknak, orvosoknak, szociális munkásoknak, és más hasonló hivatást gyakorlóknak,

de a felszentelt pap másként tanít, az Isten irgalmasságát közvetíti, gyógyító ígét szól, és szent közösséget épít, vagyis bármit is tesz Isten színe előtt, felemelt szívvel kell, hogy tegye. Bár magyarhoni evangélikus egyházunk ébredésre és sok tekintetben reformációra érett, de Isten irgalmából még létezik. Az evangélium hirdetésének és az irgalom továbbadásának szent helye, ahol munkálkodni egyházfiként vagy püspökként ugyanaz, rang és felelősség. Wilhelm Löhe a lutheránus egyházzal írta: Apostoli alapokon álló, püspöki testvéregyház. Eredetét az újszövetségi időktől származtatja, és komolyan veszi az ógyház óta fennálló szent rendet, a püspöki és papi hivatal. Ugyanakkor a testvéregyház jel-

legből fakad, hogy az egyháztagokra mint szolgáló testvérre tekintünk, és – a D. Bonhoeffer által is vizionált – testvéri légkör és oltalmat adó közösségek építésére törekedünk. Luther a kísértések idején asztalára róta: „Baptisatus sum – megkeresztelt vagyok”.

Ez a hitvallás legyen erőforrásunk, amikor a ránk bízott gyülekezeti szolgálattól eltántorító negatív hatás ér minket. Oly hállás vagyok, hogy e hitvallás mellé, a papi szolgálomatót érő külső és belső támadások idején (Ezt ajánlom minden szolgatársnak!) – fennhangon, vagy csendben mondhatom: Ordinatus sum. Felszentelt szolgáló vagyok.

Gregersen-Labossa György

Missziói Központ

• szolgálat a helyi tanúságtétel támogatására •

Mi a misszió és mi nem az? Olyan kérdés ez, amelyet az egyház minden nemzedékének fel kell tennie, ezért mindig időszerű. Hogyan töltjük be Krisztustól kapott küldetésünket a 21. századi Magyarországon? Elég-e, ha megfelelően fel-frissítve nagyapáink öröksége szerint igyekszünk működtetni közösségeinket, vagy ma már másra, többre van szükség?

Napi tapasztalatunk, hogy nem támaszkodhatunk olyan meglévő bibliai ismeretekre és egyházas szokásokra, amelyek évszázadokon keresztül működtek társadalmainkban. Ki kell mondanunk: posztkeresztény korszakban élünk. Ebből a felismerésből két dolog következik. Élőhelyünk valódi missziói terep, ahol helye van minden hívő keresztyén tanúságtételének. Másrészt a missziói terepek közül a nehezebbek közé tartozik, hiszen erős kiábrándulás, sokféle rossz tapasztalat, történelmi sérelmek is tapadnak a keresztyénséghez.

Ebben a helyzetben fontos újra felfedeznünk, hogy az egyház léte elválaszthatatlan a missziójától. Krisztus követőinek átfogó elhívása, hogy az evangéliumot hirdessék Isten missziójában való részvételük által. A misszió az, akik vagyunk. Isten által elhívott nép a világ javára. Jézus szavával: só, világosság és hegyen épült város kell, hogy legyünk. Ez lenne az egyház missziói dimenziója, hogy minden életjelensége valamilyen formában Isten jelenlétére utal.

Az érem másik oldala ugyanakkor, hogy az egyháznak kell, hogy legyen missziói szándéka is. Olyan tevékenységei, amelyek kifejezetten arra szolgálnak, hogy embereket Krisztushoz hívjanak, hitre segítsenek. Ez a két fogalom elválaszthatatlan egymástól. Egyik a másik nélkül megbénítja az egyház misszióját és elárulja az evangéliumot. Van-e gyülekezeteknek önmagán túlmutató missziói kisugárzása? Van-e konkrét tettekben testet öltő missziói szándéka? Van-e létezésének ilyen megerősítő értelme és célja? Vagy megújulásra vár, hogy újra élő tagja legyen Krisztus testének és előhírnöke eljövendő országának? Az Evangélikus Missziói Központ munkatársaival azon munkálkodunk, hogy mindkét oldalhoz tudjunk támogatást adni. 2024-től a korábban Gáncs Péter, majd Szeverényi János által vezetett, Cinkotán lévő intézmény új keretek között működik. A Központ hivatalos székhelye Piliscsabára került, míg irodája, és így a munka zöme az Üllői úti székházban kapott helyett. Új országos missziói lelkészként Győri Gábor Dávid vette át az intézmény vezetését.

A helyi és regionális rádióadókkal évtizedek alatt kiépített értékes kapcsolati hálózatot megőrizve továbbra is készülnek félórás műsoraink „Lélekhangoló” címmel. Korunk változásaihoz igazítva igyekszünk alakítani a Híd magazin új profilját is. Ezek a médiumok adják a fókuszpontjait annak a sokféle szolgálatnak, ami aztán továbbgyűrűzik hangzó és leírt bizonyágtételek formájában a rádióadókon, internetes csatornákon, írott anyagokban és különböző országos, regionális és helyi missziói alkalmakon. Országos programjaink szervezése és a missziói pályázat operatív ügyintézése teszik teljessé feladataink sorát. Főállású munkatársaink Szeverényi Jánosné és Erdészné Kárpáti Judit.

Az evangélikus missziói központ és rádiómisszió munkaterületei

Hangzó média

- „Lélekhangoló” – személyes bizonyágtételek, beszélgetések, igehirdetések (helyi és regionális rádióadók, internetes rádiók, honlap).
- Napi áhítatok – a Szarvas Rádióval és a Sola rádióval közösen készített hangfelvételek az útmutató napi igéihez írt áhítatokból. Elérhető a facebookon és honlapunkon.
- Missziói percek – a Kossuth Rádió evangélikus félórása számára készített rövid műsorok.
- Honlapunkon elérhetők archív igehirdetések, országos programokon elhangzott előadások is.

Nyomtatott sajtó

- Híd magazin.
- Interjúkötetek – legutóbbi kiadványunk: Szívvel és Lélekkel – Istennel a házasságban.
- A missziói szolgálatban felhasználható szóróanyagok.

Országos programok

- Missziói konzultáció – tavaszi találkozó a megyei, kerületi missziói felelősök és különböző speciális munkaágak (cigánymisszió, szenvedélybeteg-mentő misszió, férfi- és női misszió stb.) vezetői és munkatársaik számára.
- Missziói konferencia – 4 napos nyári konferencia Piliscsabán missziói fókuszú igeszolgálatokkal, előadásokkal, bizonyágtételekkel. 2026-ban július 5-8. között.
- Országos evangelizáció – központi evangelizációs és missziói rendezvény a Deák téren minden évben október második szombatján – 2026-ban október 10-én.
- Részvétel az országos munkatársképző szolgálatban a missziói munkaág felelőseként.

Pályázatok

- A Missziói Bizottság által kiírt missziói pályázat operatív koordinációja

EVANGÉLIKUS MISSZIÓI KÖZPONT • Elérhetőségek

- **Iroda és postacím:** 1085 Budapest, Üllői út 24. III. emelet;
- **Telefon:** 1-400-3057
- **E-mail:** evmis@lutheran.hu • **Honlap:** misszio.lutheran.hu
- **Facebook, YouTube, Spotify:** Evangélikus Missziói Központ
- **Számlaszám:** 11716008-20157087

Minden hanganyagunk elérhető és megosztható honlapunkról. Kiadványaink megrendelhetők elérhetőségeinken. Szeretettel hívunk nyári konferenciánkra!

Győri Gábor Dávid

Hálás vagyok Istennek, hogy lelkipásztor lehetek

Steinbach József, a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, a Magyarországi Református Egyház zsinati lelkészi elnöke megtapasztalta, hogy az Úr cselekszik és megoldhatatlannak tűnő ügyek oldódnak meg az Úr kegyelmével. Nyugdíjba készül, de várják még feladatok. Evangélikusokhoz való kötődéséről, lelkipásztori és püspöki szolgálatáról beszélgettünk.

– Püspök úrnak sok evangélikus testvérrel van kapcsolata. Említene néhányat közülük?

– Az Isó házaspárral szinte egy időben kerültünk a szolgálati helyre, ők Veszprémbe, én Balatonalmádiba. Őszinte testvérré, barátra lettünk egymásban. Szemerei Jánossal a dunántúli kerület püspökeként, most elnök püspökként szolgálhatunk együtt. Személyesen is tartjuk a kapcsolatot, ha nehéz kérdések vannak, felhívjuk egymást és egyeztetünk. Óriási segítség ez az együttgondolkodás. Vele határoztuk el, hogy közösen ünnepeljük a gályarab mártírok kiszabadulásának 350. évfordulóját, közös kincsünk az elődök hűségének és hitének megbecsülése. Evangélikusok, reformátusok májusban Sárvaron tervezünk egy közös hálaadást és megemlékezést.

– Kiket sorolna még?

– Hafenscher Károly professzor úr lelkiségét, tudását nagyon szeretem, közösen adunk ki két kötetet a homiletika tudománya sorozatban. Az evangélikus teológia gyakorlati tanszékének korábbi vezetőjétől, Szabó Lajos professzor úrtól is sokat kaptam. Nagyon tisztetem, felnézek Pröhle Gergely országos felügyelőre. Fischl Vilmosmal, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT) főtítkárával tizenöt éve együtt szolgálunk, szinte családtag lett nálunk, testvéri kapcsolat alakult ki köztünk. Fabiny Tamás püspök úrral rengeteg közös szolgálatunk volt, sokat tanultunk egymástól. Mindketten szereplői vagyunk a 2011-ben kezdődött Püspökkenyér című televíziós sorozatnak, már a 180. adásnál tartunk. Kondor Péter püspök igazi testvér, nyugodt, higgadt, korrekt, akivel mindent meg lehet beszélni, két lábbal a földön jár, óriási hittel előre és felfelé tekint. Nagyon jólesett az evangélikus zsinat mostani lelkész elnöke, Lázárné Skorka Katalin nyitottsága, aki meghívott a zsinatra. Csak a legszűkebb szolgálati területemről említettem néhány testvért, tizennyolc év alatt szerte az országban nagyon sok evangélikus templomban szolgáltam.

– A katolikus többségű országban milyen a protestánsok helyzete, mennyire figyelnek a véleményükre?

– Szeretem a katolikus testvéreket, apai részről katolikus ágról származom, apám mindig a katolikus templomba vitt, anyám a református templomba. Ma olyan helyzetben van a kereszténység, hogy egymásra szorulunk az üzenet átadásában, Krisztus evangéliumának hirdetésében. Egyre inkább össze kell fogunk, a hitvédelemben, egymás szeretetében. Együtt közvetítjük a krisztusi üzenetet, a keresztény kultúrát és Isten igéjét.

– Június utolsó hétvégéjén az egyházkerület Veszprémbe rendezi meg az idei Református Egyházi Napok Dunántúl (REND) rendezvényét.

– 2004 óta két évente szervezzük meg a fesztivált. Szentgáli vagyok, de kulturálisan, emlékekben minden Veszprémhez köt, ez az otthonom, nagyon szeretem ezt a várost. Ez nem belső egyházi konferencia, hanem fesztivál, nyitott, ingyenes, mindenkit szeretettel várunk.

– Ezek szerint nem csak teológiai előadások lesznek.

– Közel száz program lesz, fórumbeszélgetések, találkozók, kiállítás megnyitók, komolyzenei, könnyűzenei koncertek, irodalmi estek, könyvbemutatók. Pénteken Honeybeast, szombatban Quimby, vasárnap Budapest Bár élő koncert, jön Grecsó Krisztián, Vecsei H. Miklós, Hrutka Róbert, fellép a Mendelssohn Kamarazenekar, Kelemen Barnabás és Kokas Katalin hegedűművészek. A Pannon Várszínház előadja a Pál utcai fiúk című musicalt, a Veszprémi

Petőfi Színház erre az alkalomra állítja színpadra az Abigél című musicalt. Szó+csend a témája a REND-nek, az isteni szó, az abból fakadó csend. Az fő ige az, amikor Jézus lecsendesíti a tengert.

– Az evangélikus templom is otthont ad a programoknak.

– A templom a csend, az imádság helye, áhítatokkal, koncertekkel, Pálúr János orgonaművész ad koncertet. Nagy kihívás, hogy minden programot kapcsolunk a lelkiséghez. Beépített embereink a világi programokat „egyháziasítják”, az a feladatuk, hogy egy-másfél percben mondjanak egy „missziói igehirdetést”.

– Az aktív szolgálat végéhez közeledve hogyan foglalná össze az elmúlt évtizedeket?

– Nagyon hálás vagyok Istennek, hogy lelkipásztor lehetek, lehettem, ebben a gyönyörű szolgálatban hirdethettem az örömhírt. Volt, van sok próbatétel, nehézség, de ezek csak a hálaadásomat növelik. A családomnak azt hagytam örökül, hogy az egyházban lehet sok nyomorúság, de az egyházra, a kereszténység ügyére soha nem mondhatnak rosszat, mert az Úrtól mindent ezen keresztül kaptak. Hálás vagyok a két gyülekezetemért, ahol 35. éve szolgálhatok, sok szeretetet kaptunk. Csodák történtek, a lehetetlen vált lehetségessé. Örülök, hogy a tizennyolc éves püspöki szolgálatban maradtam gyülekezeti lelkész. A Magyarországi Református Egyház lelkészi elnökének lenni összetett feladat, de Isten mindig gondoskodott arról, hogy az örömeire tekintsek, ne a kínokra. Jó megtapasztalni, amikor az Úr cselekszik, és megoldhatatlannak tűnő ügyek oldódnak meg az Úr kegyelmével. Sok helyen kellett helytállni, gyülekezeti lelkészként, teológiai tanárként, püspökként, MEÖT elnökeként, most az országos feladatban, közben évi 100 ezer kilométert megtenni, naponta készülni, publikálni, írni; magam sem tudom, az Úr hogyan adott erőt.

– Püspökként vagy lelkészként is elköszön?

– Nemcsak püspökként, hanem lelkészként is leteszem a szolgálatot, mert a feladatokat nemcsak felvenni kell tudni és elfogadni Isten kezéből, hanem letenni is. Készülök nyugdíjba, legkésőbb 2027 januárjától. Rengeteg feladat van a családban, hívnak még más feladatokra, miközben a feleségemre, a családra és az el nem rendezett magán dolgaimra is kell időt fordítani. A hálaadás mellett a bűnbánat is bennem van, az egyházvezetésben, lelkészi szolgálatban is sok a restancia. Arra törekedtem, hogy aki hozzám fordul, időpontot, segítséget kér, levelet ír, ne hagyjam válasz nélkül, testvéri szeretettel forduljak mindenkihez. Nagyon igyekeztem, de egy idő után nem sikerült. Bocsánatot kérek, ha valaki véletlenül nem kapott választ vagy nem tudtam megoldani az ügyét. Ezeket le kell tudni tennem a Krisztus keresztségéhez. A lelkipásztori szolgálat pasztoráció; az egyházvezetést nem erővel, hatalommal, hanem pásztori módon próbáltam végezni. Nagyon zárkóztam vagyok, és ahogy telik az idő, a nyilvánosság egyre inkább megharcolandó feladat. Óriási ajándék az Úrtól, hogy a szolgálatra alkalmassá tett, nélküle erre alkalmatlan lettem volna.

Balla Emőke

Fegyházba zárt egyház

Egyházüldözés a kommunista diktatúra alatt

A zalaegerszegi Mindszentyneum egy múzeum, egy emlékhely, amely emléket állít Mindszenty József bíboros, esztergomi érseknek, aki 25 évig volt Zalaegerszeg plébánosa, 1948 karácsonyán tartóztatták le, és 1949 februárjában koncepciós perben ítélték életfogytig tartó fegyházbüntetésre. Szorosan kapcsolódva az életúthoz egy külön kiállítás mutatja be, és állít emléket a kommunista diktatúra egyházüldözésének. **(F)EGYHÁZ felirat olvasható a kiállítás bejárata mellett, amely az „Egyházüldözés a kommunista diktatúra alatt – interaktív kiállítás, ökumenikus egyháztörténet 1945-1990 között” címet viseli. A kiállítás azzal a szándékkal jött létre, hogy megmutassa azokat a színtereket, amelyeken keresztül megismerhető a 20. század második felének magyarországi történelmének azon szelete, melyben az egyházak korlátozást, üldöztetést szenvedtek el.**

rezidentúrához kapcsolódó „ÉK” fedőnevű K-lakás (konspirált lakás) eredeti miliójét. Az Állampárt, az Állami Egyházügyi Hivatal és az állambiztonság összehangolt munkájának lenyomata egy egykori irodahelyiségben ölt testet, ahol korabeli állambiztonsági dossziékba is betekinthetünk, ahogy a

Az első terem egyfajta rendhagyó történelemóra keretében mutatja meg ezt az időszakot. Ordass Lajos, Ravasz László és Mindszenty József portréi mellett egy-egy idézet olvasható tőlük, velük szemben pedig az egyházüldözést irányító, végrehajtó pártvezetők portréi és gondolatai. Minden egyes év legfontosabb eseményei, fotók, videók kíséretében egy-egy panelen jelennek meg. Két hangbúra alatt – objektív és szubjektív szemmel – egykori üldöztetést szenvedett, börtönviselt személyek mondják el megélésüket, ahogy történészek – köztük Mirák Katalin, az Evangélikus Tényfeltáró Bizottság elnöke – segítik a látogatókat a folyamatok bemutatásával.

A kiállítás nem időrendben mutatja be a történeteket, hanem egy-egy színteret idéznek meg, így a sajtó, a propaganda szerepét, a megfigyelték és a megfigyelők helyzetét, az Állami Egyházügyi Hivatal és az állambiztonság által működtetett „Világosság” fedőnevű

kartotékrendszerben a pártállami diktatúra működtetőinek és az egyházüldözés végrehajtóinak életrajzi adatait ismerhetjük meg. A koncepciós perek termében a vádlók és vádlottak szemszögeiből is érzékelhetjük a folyamatokat. A szabadságmegvonás színterei – GULAG, internálás, börtön, házi őrizet – mind-mind olyan terek, ahol lelkészek, papok, egyházi és világi személyek szenvedtek Krisztus-hűségükért és hitük megvallásáért. Ordass Lajos püspök – akinek idén van születése 125. évfordulója – 10 pontja, melyet a börtönben alkalmazott, hogy segítse számára a túlélést, mai életünkben is útmutató lehet. Bár nem szenvedünk börtönbüntetést, szabadságmegvonást, de a mindennapi életünkben erőt adhat az emberi kapcsolatok megélése, felidézése, egyházi énekek, népdalok éneklése, szépirodalom olvasása, a humor, tréfák alkalmazása. Ordass Lajos a börtönben ezeket nap mint nap használta az angol és svéd áhítat mellett, ahogy gondolat-

ban, lélekben végiglátogatta a rá bízott gyülekezeteket. A kiállítás záró egysége a kettőtört életutak terme, ahol egykori börtönviselt katolikus személyek börtönbüntetéséhez kapcsolódó tárgyak találhatók. Azonban a teremben az üldöztetést elszenvedett egyházi és világi személyek bővülő és javuló adatbázisa is megtalálható, ahol egy-egy személy életútja, üldöztetésének oka, büntetésének helye és mértéke is megismerhető, közte azoknak az evangélikus lelkészeknek és világi személyeknek a sorsa, akiket a pártállam letartóztatott, elítélt, vagy internálással büntetett. Gondolhatunk itt Böröcz Sándorra, aki a GULAG-on töltötte büntetését, és megírta emlékezéseit Kiállítás a mélyből című kötetében, vagy azokra a lelkészekre, világiakra, akiket az 1956-os forradalom után börtönöztek be.

Kiállításunk nem külön-külön tárgyalja az egyes felekezeteket, hiszen a pártállam sem választotta szét őket, igaz különböző módon állt hozzájuk nagyságuk, vezetőik lojalitása szerint. Bár nem mindig, mindenben értettek egyet és tudtak együtt dolgozni egyházaink, felekezeteink, de az üldöztetés, a megpróbáltatás ugyanúgy érte őket. Vezetőik – Mindszenty József, Ordass Lajos, Ravasz László – ugyanúgy megszenvedték a diktatúrát, börtönbüntetést, szabadságmegvonást kellett átélniük, de mindvégig útmutató példaként álltak közösségük és tágabbban a magyar társadalom előtt. Nem véletlen, hogy a pártállam igyekezett negatív színben feltüntetni őket, és rágalomokkal, valótlanosságokkal befeketíteni őket. A kiállításon korabeli állambiztonsági dokumentumok is megismerhetők, hogyan hálózta be az egyes vezetőket, lelkészeket, papokat, világiakat, ahogy megismerhetjük azok életútját is, akik Isten kegyelméből és személyes döntésük eredményeként megúszták a kollaborációt.

Soós Viktor Attila
Fotó: Orbán Domonkos

Kedves Olvasóim!

Szeretettel osztom meg veletek a **Szeretet sebhelyei** című történetet!

Néhány éve, egy forró nyári napon, Dél-Floridában egy kisfiú úgy döntött, hogy úszik egyet a házuk mögötti régi kis tóban. Sietve, hogy minél hamarabb a hűvös vízbe ugorhasson, kiszaladt a hátsó ajtón, maga mögött hagyva cipőt, zoknit és inget, ahogy futott. Repült a vízbe, nem véve észre, hogy amint ő úszik a tó közepe fele, egy aligátor épp a part fele úszott. Apja, aki a kertben dolgozott, észrevette, hogy a kettő egyre közelebb és közelebb kerül egymáshoz. Rémülten rohant a vízhez, kiabálva a fiának, amilyen hangosan csak bírt. Apja hangját hallva a kisfiút aggodás fogta el, és gyorsan megfordult, és a part fele úszott apjához. De már túl késő volt. Amint elérte apját, az aligátor is elérte őt. A partról az apa megragadta kisfiát a karjától, pont abban a pillanatban, mikor az aligátor annak lábait ragadta meg. Ez egy hihetetlen huzavonához vezetett kettőjük közt. Az aligá-

tor erősebb volt az apánál, de az apa túl szenvedélyes volt ahhoz, hogy elengedje fiát. Egy gazda épp arra vezetett, és a sikoltozásokat hallva, autójától odarohant, célzott és lelőtte az aligátort. Rendkívüli módon, többhetes kórházi tartózkodás után a kisfiú életben maradt. A lábát hatalmas sebhelyek torzították az állat erőszakos támadása révén. És a karján mély karmolások voltak, ahol apja körmei húsába vájtak a kétségbeesett erőfeszítésben, hogy megtartsa az ő szeretett fiát. A riporter az újságtól, aki a trauma után meginterjúvolta a fiút, megkérdezte, láthatná-e a fiú sebhelyeit. A fiú felhúzta a nadrágszárát. És utána, nyilvánvaló büszkeséggel, így szólt a riporterhez: De nézd a karjaimat! Nagy sebhelyek vannak a karjaimon is. Azért vannak, mert Apám nem engedett el!

Te és én azonosulhatunk ezzel a kisfiúval. Nekünk is vannak sebhelyeink. Nem, nem egy aligátortól, hanem egy fájdalmas múlt sebhelyei. Némelyek azok közül a sebhelyek közül csúnyák, és mély megbánást okoztak. De némely sebhelyek, barátom, azért vannak, mert Isten visszautasította, hogy elengedjen. A vívódásaid közepette Ő ott volt, és beléd kapaszkodott. Az Ige arra tanít, hogy Isten szeret téged. Te Isten gyermeke vagy. Ő meg akar védeni, és gondolat viselni minden nap. De néha meggondolatlanul veszélyes helyzetekbe gázolunk, nem tudva, hogy mi vár ránk. Az élet tava tele van veszélyekkel, és mi elfelejtjük, hogy az ellenség lesben áll, hogy ránk támadjon. Ekkor kezdődik el a huzavona, és ha az Ő szeretetének a sebhelyei a karodon vannak, légy nagyon-nagyon hálás!

Ő eddig sem és ezután sem fog soha elengedni! Isten megáldott, hogy te mások számára áldás lehess. Sose tudhatod, hol van egy-egy ember az ő életében, és min megy épp keresztül. Soha ne ítéld egy másik ember sebhelyeit, mert nem tudhatod, hogy kapta őket.

..... jóllehet a mi bűneinkért kapott sebeket, a mi vétkeinkért törték össze. Őt érte a büntetés, hogy nekünk békeségünk legyen, és az ő sebei árán gyógyultunk meg.” (Ézsaiás könyve 53,5)

Váraljainé Melis Orsolya (Orsi néni)

Dunántúli Harangszó

A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lapja • Megjelenik negyedévenként
Felelős kiadó: Szemerei János püspök
Megbízott felelős szerkesztő és terjesztés:
Koczor György
Email: gyorgy.koczor@lutheran.hu
Telefon: +36 20/824-3444
Korrekto: Benkóné Jancsó Hanna
A szerkesztőség címe:
8932 Zalaistvánd, Arany János tér 2-4.
Szerkeszti a Szerkesztőbizottság
Az újság tartalmának idézése csak teljeskörűen és a szerkesztőség engedélyével lehetséges.

Megrendelhető: E-mail: gyorgy.koczor@lutheran.hu
Postacím: 8932 Zalaistvánd, Arany János tér 2-4.
Az újság kiadását adománnyal kérjük támogatni, melyet az alábbi számlára lehet befizetni:
Számkezelő:
Zalaistváni Evangélikus Egyházközség
Számlasszám:
UniCredit Bank 10918001-00000028-48030025
Külföldről:
IBAN: HU20 1091 8001 0000 0028 4803 0025

Készült az Asperján Nyomdában
Tördelés: Sámel Zoltán
A cikkek tartalmáért a szerző vállal felelősséget!
ISSN 1416-9770
Hátlapon a pápateszéri harangláb látható

Dunántúli
Harangszó